

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ**

Архітектурний факультет

Ландшафтна та туристично-рекреаційна архітектура

(назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

докт. арх., проф. Панченко Т.Ф.

«___» _____ 2022 року

**ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
ДО АТЕСТАЦІЙНОЇ РОБОТИ
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТР**

**Сучасні тенденції ландшафтно-планувальної організації
громадських просторів міст на прикладі м. Вінниця**

(назва)

Виконав студент(ка) групи 68

Пріма Вікторія Вадимівна

(прізвище, ім'я та по батькові повністю)

Спеціальність: 191 – Архітектура та містобудування

Освітньо-наукова програма: Ландшафтна архітектура

Керівники: к. арх., доц. Пантюхіна О.Ю.

(науковий ступінь, вчене звання прізвище, ініціали,)

(науковий ступінь, вчене звання прізвище, ініціали,)

Рецензент: _____

(прізвище, ініціали,)

_____ науковий ступінь, вчене звання

Відсоток плагіату не перевищує дозволenu норму (20 %)

Відповідальний за перевірку

К.М.Покотило

Київ 2022 р.

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ**

Факультет: архітектурний
Кафедра: ландшафтної та туристично-рекреаційної архітектури
Освітній рівень: «магістр за ОПП/ОНП»
Спеціальність: 191 «Архітектура та містобудування»
Освітньо-наукова програма: Ландшафтна архітектура

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету
проф. Кащенко О.В.
„___” _____ 2022 року

**З А В Д А Н Н Я
ДО ВИКОНАННЯ АТЕСТАЦІЙНОЇ ВИПУСКНОЇ РОБОТИ
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТРА**

Пріми Вікторії Вадимівни

(прізвище, ім'я та по батькові студента)

Тема роботи: Сучасні тенденції ландшафтно-планувальної організації громадських просторів міст на прикладі м. Вінниця

затверджена наказом ректора КНУБА № _____ від «__» ____ 20__ року

1. Керівник роботи

к.арх., доц. Пантюхіна О.Ю.

(прізвище, ім'я та по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

2. Строк подання студентом роботи до захисту _____

3. Зміст пояснювальної записки за розділами:

Р. 1. _____

Р. 2. _____

Р. 3. _____

Р. 4. _____

Р. 5. _____

4. Графічний матеріал за розділами

- Р. 1. _____
Р. 2. _____
Р. 3. _____
Р. 4. _____
Р. 5. _____

5. Календарний план виконання роботи: а) наукова частина; б) практична частина.

Види робіт та їх зміст	Дата виконання
Розділ 1.	22.02.2022
Розділ 2.	10.03.2022
Розділ 3.	24.03.2022
Розділ 4.	04.04.2022
Розділ 5	21.04.2022
Остаточне оформлення роботи	10.05.2022
Направлення роботи на рецензування, перевірку на плагіат	12.05.2022
Попередній захист роботи на кафедрі	16.05.2022

6. Консультанти розділів атестаційної випускної роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Перевірів	
		дата	підпис
Розділ 1.			
Розділ 2.			
Розділ 3.			
Розділ 4.			
Розділ 5.			
Розділ 6.			

7. Дата видачі завдання 10.02.2022

Зав. кафедри

(підпис)

Панченко Т.Ф.

(прізвище та ініціали)

Керівник

(підпис)

Пантюхіна О.Ю.

(прізвище та ініціали)

Керівник

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Студент

(підпис)

Пріма В.В.

(прізвище та ініціали)

Anti-Plagiarism v-15.257

Максимальное совпадение с одним документом 2.0%

Словари проверки: en_US, ru_RU, ua_UA. **Ошибок в документах: 9%**

ID: 103824 Название: Сучасні тенденції ландшафтно-планувальної організації громадських просторів міст на прикладі м. Вінниця Добавлено в БД: 2022-05-23 Авторы: Пріма Вікторія Вадимівна Руководители: Пантюхіна О.Ю. Консультанты: Опоненты:	Документ		Суммарное совпадение по Базе Данных	
	Символы	Лексемы	Символы	Лексемы
	75025	579	3149 (4%)	47 (8%)

Источник плагиата

ID	Описание	Наличие плагиата в документе	
		Символы	Лексемы

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ДОСВІД ЛАНДШАФТНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ГРОМАДСЬКИХ ПРОСТОРІВ МІСТ

- 1.1. Особливості формування громадського простору
- 1.2. Досвід проектування громадських просторів на зарубіжному та вітчизняному прикладі
- 1.3 Фактори і умови проектування громадських просторів

Висновки до розділу 1

РОЗДІЛ 2. ТЕОРЕТИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ ЛАНДШАФТНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ГРОМАДСЬКИХ ПРОСТОРІВ

- 2.1. Теоретичні основи архітектурно-художнього формування відкритих громадських просторів
- 2.2. Концепція соціальної адаптації – соціально активований простір
- 2.3. Прийоми об'ємно-просторової організації надземних громадських просторів

Висновки до розділу 2

РОЗДІЛ 3. РЕКОМЕНДАЦІЇ З УДОСКОНАЛЕННЯ ЛАНДШАФТНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ГРОМАДСЬКИХ ПРОСТОРІВ НА ПРИКЛАДІ МІСТА ВІННИЦЯ

- 3.1. Аналіз вихідної ситуації
- 3.2. Функціонально-планувальне рішення громадського простору
- 3.3. Благоустрій і озеленення громадського центру

Висновки до розділу 3

РОЗДІЛ 4. ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

ВСТУП

У магістерській дипломній роботі буде розглянуто тему сучасних тенденцій ландшафтно-планувальних організацій громадських просторів міст на прикладі м. Вінниця.

Громадські простори – це умова розвитку гармонійних міст ХХІ ст. для сучасних мешканців міста з їх запитамі і потребами. Громадські простори грають важливу роль в розвитку сучасних міст, в певному сенсі їх наявність є характеристикою якісного життя. Ми живемо в час, коли місто для людей повинно бути безпечним, живим та цікавим. Міста мають бути привабливими, та з можливістю комплексного стійкого розвитку.

У світовій практиці та теорії вже є великий досвід у дослідженні міських просторів, враховуючих умови зміни моделей функціонування міста. Розробки подібного рівня в Україні поки що відсутні, саме тому ми маємо необхідність переведення комплексного аналізу існуючих територій з метою їх адаптації до особливих умов України (зміни екологічних парадигм, нашарування кількох ідентичностей).

Актуальність дослідження визначена практично відсутністю «проектування» громадських просторів в Україні. Залишковий принцип формування території громадськості – лише після того, як спроектовані дороги і будівлі різного призначення, простір, що залишився між ними, ми приймаємо за «громадський». Сьогодні вони являються швидкозмінними фрагментами міста, які формуються під впливом бачень архітекторів та муніципального адміністрування, натомість саме мешканці міста, що і являються користувачами простору, обмежені у своєму впливі на цей процес. З цього з'являється проблема узгодження інтересів творення міського простору – ріст містобудівних помилок соціального та планувального характерів. Для урівноваження у розвитку громадських просторів необхідно враховувати їх в архітектурно-містобудівному плануванні і в стратегії розвитку міст. Громадські простори необхідно зробити частиною містобудівної правової документації.

Мета дослідження проаналізувати сучасні тенденції щодо ландшафтно-планувальної організації громадських просторів міст та виявлення способів формування громадського простору; аналіз містобудівної структури міста Вінниця.

Задачі дослідження:

- Збір та аналіз матеріалів щодо ландшафтно-планувальної організації громадських просторів, виявлення основних тенденцій їхнього проектування на прикладі вітчизняного та зарубіжного досвіду;
- виявлення основних факторів що впливають на архітектурне формування громадських просторів;
- розробка рекомендацій та пропозицій проектування громадських просторів м.Вінниця.

Об'єкт дослідження для магістерської роботи обрано місто Вінниця.

Предмет дослідження принципи та прийоми ландшафтно-планувальної організації громадських просторів у містах.

Методи дослідження:

У роботі використаний комплексний метод дослідження, що включає у себе аналіз довідково-методичної документації, дослідження елементів містобудівних структур реалізованих проектів, систематизації отриманих даних та експериментальне проектування.

Наукова новизна.

Розробка прийомів та принципів проектування громадських просторів, на базі яких запропоновано Екологічно-ландшафтну та Соціальноорієнтовану інформаційну моделі.

Практична цінність.

Результати дослідження можуть бути використані в проектній роботі організації публічного простору та у розробці його концептуальної основи.

Структура та обсяг роботи. Робота складатиметься з 4-ьох розділів: дослідницький, теоретичний і експериментальний, ЦЗ, - кожний з яких матиме три підпункти. Після загальних висновків – список використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. ДОСВІД ЛАНДШАФТНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ГРОМАДСЬКИХ ПРОСТОРІВ МІСТ

1.1. Особливості формування громадського простору

Громадський простір історично являється невід'ємною складовою урбаністичного способу життя та існував ще за часів античної Греції, де слугував місцями, в яких поєднувалась торгівля, репрезентація та політика. Громадські простори сучасності функціонують складніше, оскільки вони надають міщанам можливість соціальної репрезентації та спілкування з незнайомими людьми, можливість визначити свою позицію у суспільстві, та отримати статус політичного суб'єкта, але також публічні простори – це саме ті місця, де наділена владою коаліція економічних еліт з поміччю державних апаратів, ЗМІ, архітекторів, дизайнерів, проектувальників, здійснює свою політичну, економічну й культурну гегемонію, утворюючи «репрезентації простору» [1].

Публічний простір традиційно протиставляють приватному, що у випадку міста виражається у формі власності, режимах управління й публічного доступу, санкціонованих видах індивідуальної й колективної поведінки, правилах користування, характері й можливих обсягах соціальних інтеракцій, уявленнях про соціальну норму й девіації і, звісно, у різноманітних формах соціального виключення й дискримінації [2].

Громадський простір – це та частина міста, що повсякчас безкоштовно доступна для міщан; це набережні, парки, пішохідні зони, площі, вулиці, сквери, дитячі майданчики. Головною ознакою такого простору є доступність для громадян не залежно від їх раси, національності, віку, фізичної повноцінності та інших характеристик. Воно включає у себе поняття «соціального простору», тобто це є місцем для соціалізації, місцем зустрічей та збору людей.

Існують проблеми, що пов'язані з необхідністю управління та реконструкції громадського простору, серед них:

- неефективне використання бюджетних коштів, недостатнє

фінансування;

- відсутність механізмів монетизації громадського простору;
- недостатнє забезпечення безпеки та комфорту для вразливих груп населення – літніх людей, осіб з дітьми, інвалідів;
- відсутність або недостатнє орієнтування на людину, як на індивіда. Якщо у громадському просторі переважає персональний транспорт, стає дуже важко відстояти межі пішохода – основного користувача простором.

Рис. Ошибка! Текст указанного стиля в документе отсутствует.-1.1. Способи формування громадського простору

Виявлення і ліквідація стійких «больових точок». У будь якого районі існують місця, що не задіяні. Існує декілька головних моментів, що можуть бути причиною невикористання публічного простору людьми, серед яких відсутність ділянок під тінню, відсутність інтересу або важко доступність. З цього маємо висновок, що для створення громадського простору нам потрібно виявити найбільш вигідне місце його розташування, та змогу його використання з мінімальними змінами.

Різка зменшення заплутаності. У разі ситуації, в якій суспільний простір занадто «запрограмована» та розплановано, жителі відчувають дискомфорт, і якщо вони хочуть просто розслабитися, вони підуть на пошуки інших місць і просторів. Тобто остаточне значення успіху громадського простору це вдала організація, а це означає необхідність знаходження балансу між простором заздалегідь передбаченої діяльності та відкритим, гнучким простором.

Скорочення витрат. Ділянка публічного простору може використовуватися не достатньо активно людьми, тоді капітальні роботи на цій ділянці не обов'язкові, так як радикальні зміни не потребуються. В такому випадку доцільно і достатньо влаштувати комфортні місця відпочинку, висадити квіти чи/та влаштувати клумби, влаштовувати цікаві заходи.

Використання цифрових інструментів. Цифрові інструменти та іграшки являються вдалим рішенням зацікавленості людей до громадських місць. Наприклад, можна влаштувати кінотеатр під відкритим небом.

Розмова зацікавлених сторін. Вирішальним успіхом для проектування громадських місць є подолання бар'єрів зацікавленості. Необхідно проаналізувати місцеві організації як потенційних партнерів та відштовхуючись від цього приступати до планування.

Повернення лояльності людей. Люди будуть повертатися до публічного простору, якщо вони можуть в ньому задовольнити свої потреби у відпочинку, спокою та спілкуванні. [3]

1.2. Досвід проектування сучасних громадських просторів на зарубіжному та вітчизняному прикладі

Для людей притаманно бажати жити у комфортному середовищі, яке може забезпечити спокій, безпеку під час відпочинку, місце для прогулки з дітьми, можливість без перешкод пересуватися в будь-якому фізичному стані та віці.

Публічні простори отримують все більшого поширення і розвитку у світі.

Водно-пейзажний парк Саржин Яр, Харків [4]

Студія: SBM Design Studio.

Автори: Клейтман О. Агафонова К., Ганжа М., Міщенко Ю., Федоренко Ю., Муха Х., Ситник А., Нікончук Д., Косован М., Віхтінська В., Стрибуль С.І., Іволженко І.І., Анохіна Л.К., Григор'єва С.В.

Локація: Україна, м. Харків.

У 2017 році почали втілювати проект з реновації території Саржиного яру у Харькові. До цього часу це був скоріш масштабний закинутий парк з болотами та струмком. Проект тривав до 2019 року, його авторами постала харківська студія архітектури та дизайну SBM, та він отримав Гран-прі Першої Національної премії з ландшафтної архітектури і садового дизайну. Його проєктували як альтернативу більш формальним маркам міста Харків.

Площа Саржиного яру становить приблизно 17 га.

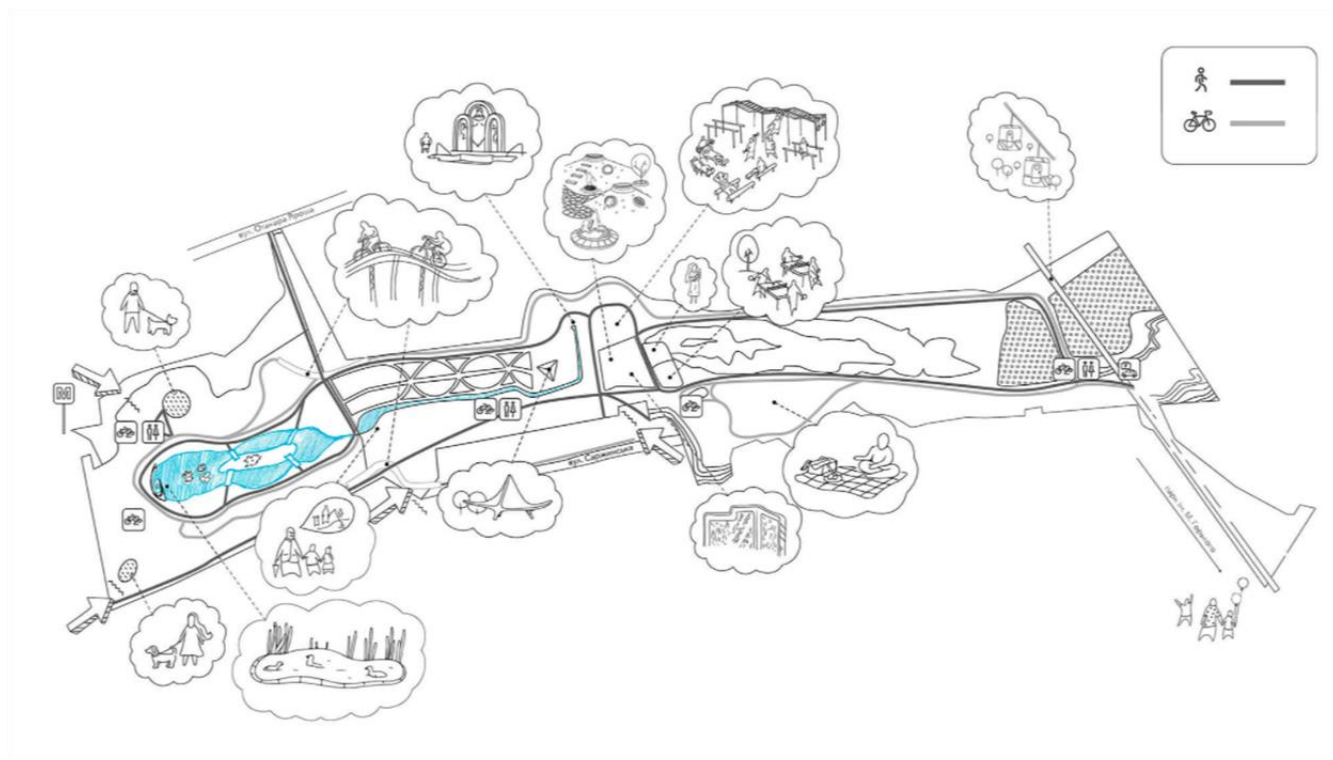

Рис. 1.2. 1 Проєкт реконструкції Саржиного Яру

Основною концепцією проєкту було максимальне збереження природного середовища, вдосконалення існуючого ландшафту.

Спроектований у 60-их роках минулого століття бетонний купол, що знаходиться над джерелом, було осучаснено – у дах встановили ліхтарики та оздобили декоративним камінням, і тепер конструкція імітує зоряне небо.

Рис. 1.2. 2. Купель водно-пейзажного парку Саржин Яр

Були створені різні зони відпочинку, побудовані вело доріжки та мости протяжністю 3,5 км, система озер, футуристичні деталі оздоблення. Дитячі майданчики збудовані зі спеціального покриття, що імітує природний ландшафт місцевості, з вулканом та струмком, зі скелетами міфічних тварин.

Рис. 1.2. 3. Планування археологічного дитячого майданчику у водно-пейзажному парку Саржин Яр

Більшість планувальних рішень екологічні – плиткою облаштована лише маленька територія, місце, де знаходиться купель, а більшість території у природному покритті з дрібного щебня, у газонах, травах. Збережено більшість дерев, та підсаджують нові. Ті дерева, що опинилися серед струмків було укріплено.

Рис. 1.2. 4. Укріплення дерев серед струмків у водо-пейзажному парку Сажин Яр

Систему озер було сформовано із струмків за допомогою дамб, використовуючи глиняне дно та береги з вербових кілків.

Меморіал пам'яті Героїв Небесної Сотні у Львові [5]

Автори: Андрій Лесюк, Марія Яструбчак і Христина Пундак

Локація: Україна, м. Львів.

Проект Меморіалу Небесної Сотні номінований на архітектурну премію Європейського Союзу European Union Prize for Contemporary Architecture – Mies van der Rohe Award 2022.

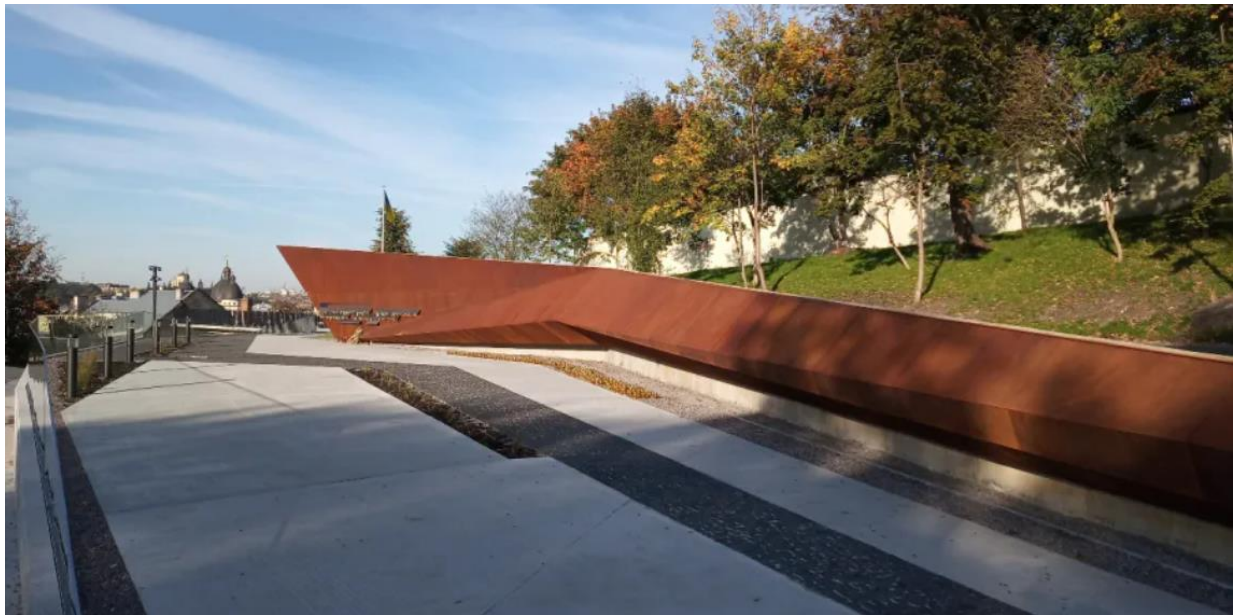

Рис. 1.2. 5 Меморіал пам'яті Героїв Небесної Сотні

Концепцією проєкту Меморіалу є створення мінімалістичного простору, що поєднує в собі елементи сучасності та увіковічне пам'ять героїв Небесної сотні.

Відповідно проєкту, меморіал складається з площі зі стелою та трьома оглядовими майданчиками, і з пішохідного моста. Міст буде мати вихід на терасу з боку від Замкової вулиці, а під ним накриття, на якому вирізьблено імена наших героїв.

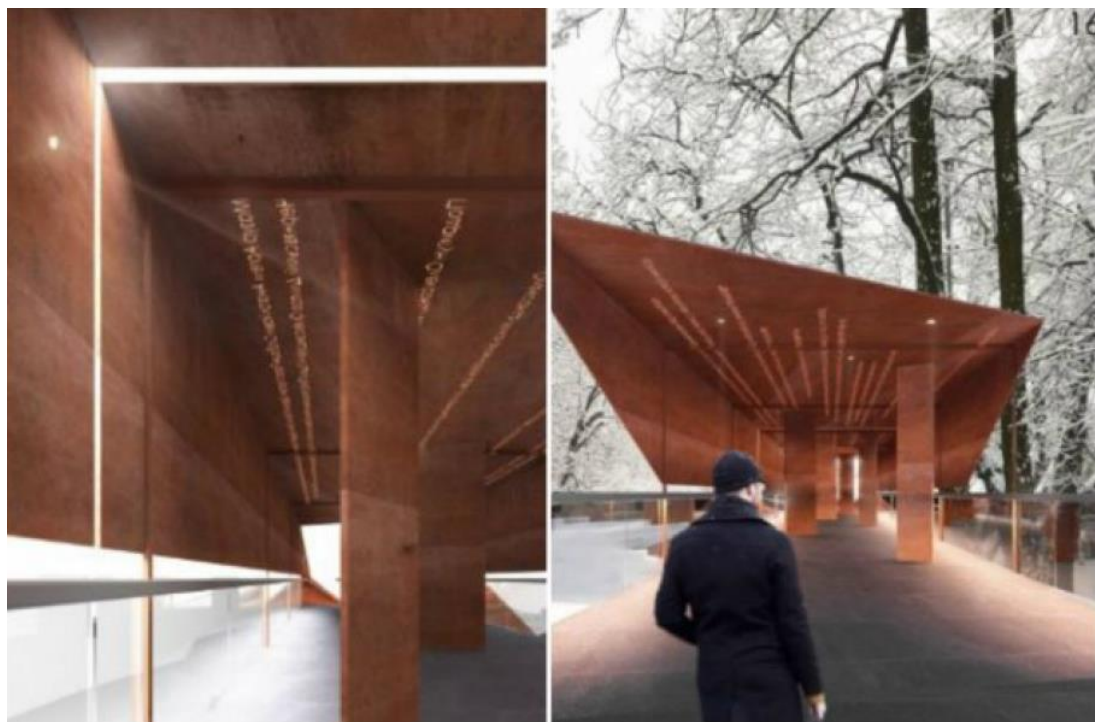

Рис. 1.2. 6. Візуалізація проєкту

107 вигравіюваних табличок з портретами загиблих героїв Небесної Сотні встановлені на стелі. Вона виготовлена із кортену, і за задумом автора проекту, вона є символом палаючої барикади, що змінює забарвлення в залежності від погоди та часу.

Двірцева площа, Львів [6]

Локація: Україна, м. Львів.

Автори: Інститут просторового розвитку.

Площа Двірцева знаходиться на Залізничному районі Львова, перед Львівським залізничним вокзалом. Проект реконструкції підготували у 2018 році, він був створений «Інститутом просторового розвитку» та реконструкція тривала два роки.

Рис. 1.2. 7. Двірцева площа у Львові

Головною метою реконструкції було зробити площу більш зручною для пересування всіх груп населення і підвищити пріоритет громадського

транспорту. Щоб дістатися пішки до вокзалу тепер не потрібно переходити ні однієї прозорої частини, так як тепер для цього слугує бульвар, що простягається по центральній осі вулиці Чернівецької. Була розширена пішохідна зона вздовж фасаду головного вокзалу, облаштували вуличні меблі, зелені зони і фонтан у вигляді струмка.

Рис. 1.2. 8. Двірцева площа, Львів.

Трамвайні колії та зупинки транспорту наближені до будівлі вокзалу, також велоінфраструктуру, суміщену зі смугами громадського транспорту. Праворуч на Двірцевій запланували автостанцію з місцями для очікування автобусів, а ліворуч – зону для приватних авто. Тут розмістили кілька десятків місць для швидкої висадки чи посадки пасажирів та місця для стоянки таксі.

Рис. 1.2. 9. Візуалізація реконструкції Двірцевої площі.

Реконструкція передбачала:

- збільшення інфраструктури громадського транспорту;
- пішохідну зону;
- розділення смуг для таксистів, приватного транспорту; громадського транспорту, трамваїв;
- вмонтування павільйонів з сидіннями та накриттям на зупинках громадського транспорту;
- збільшення площі скверу;
- підземний паркінг; збільшення кількості зупинок;
- велопарковки;
- озеленення.

Парк Чхонгечхон, Сеул [7]

Локація: Корея, м. Сеул.

Автори: архітектурне бюро Seo-Ahn Total Landscape.

Цей проект являється приголомшливою історією порятунку забетонованої річки, яка протікає на території парку, що став нині символом екологічного відродження міста Сеула.

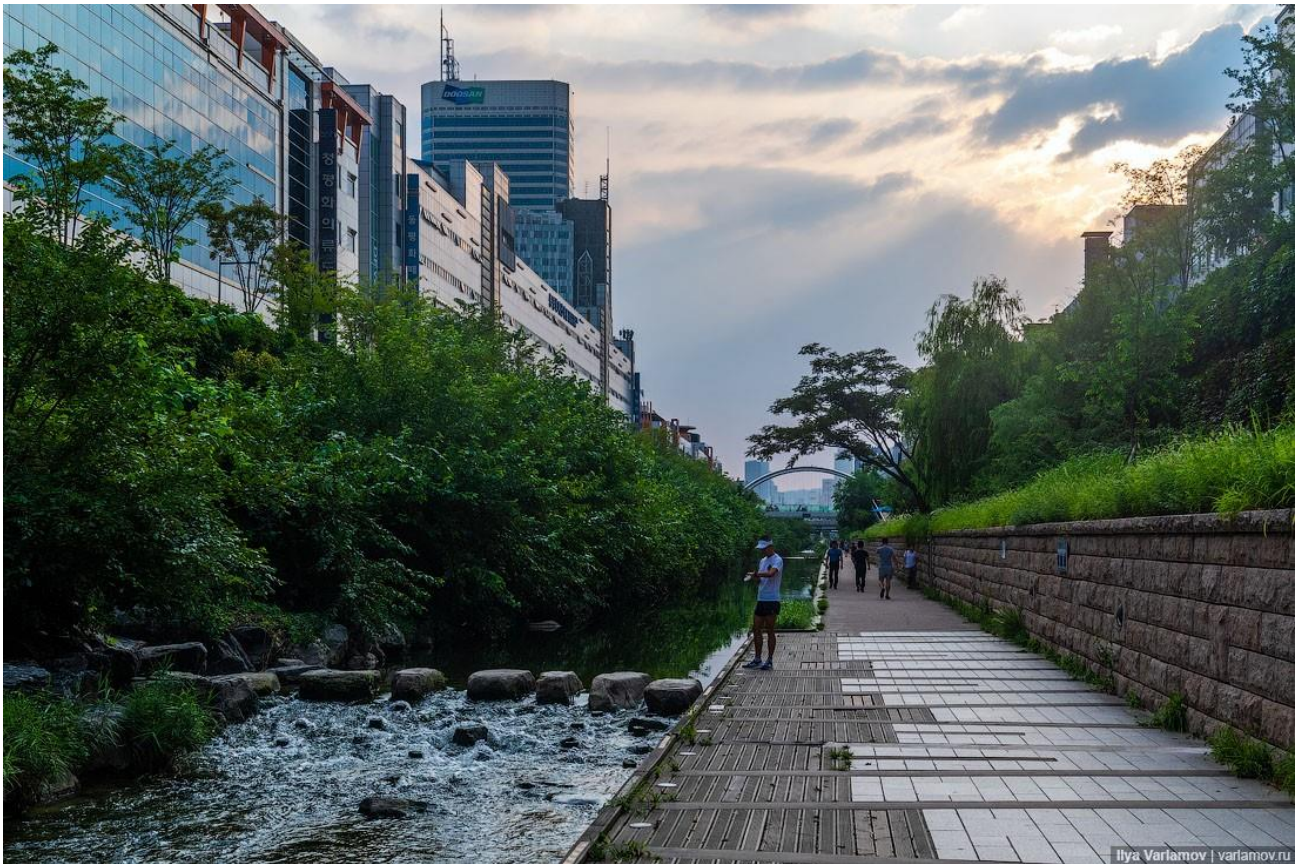

Рис. 1.2. 10.Парк Чхонгечхон, Сеул

Колись береги річки Чхонгечхон були сповнені торгового життя. У середині ХХ століття, після відходу японців, район занепав. Щоб повернути йому колишню жвавість, річку забетонували і переформатували в магістраль (шириною 4 смуги і завдовжки 6 км). Розбудова тривала 22 роки. На жаль, це рішення принесло інші проблеми: інтенсивний рух магістралі ґрунтовно «отруїв» навколишнє середовище. Район задихався і занепадав. Тодішній мер ухвалив історичне рішення – повернути річку людям, покращивши мікроклімат, і створивши заодно екологічно чистий публічний простір. Заручившись підтримкою бізнесу, громадських працівників та мешканців району, він оголосив конкурс на кращий проект із «річкової» реновації.

Рис. 1.2. 11. Вид річки Чхонгечхон у середині XX ст. і сучасний вид

У 2003 р. архітектурне бюро Seo-Ahn Total Landscape запропонувало оптимальне рішення: з'єднати обидва береги за допомогою 22 мостів та підземних пішохідних переходів, і таким чином вирішити частину транспортних проблем. Неповноводність відновленої річки вирішили за допомогою насосів, що качають воду з ще однієї міської річки, Ханган.

«Відкопана» річка тягнеться на 6 кілометрів через центр Сеула, але пішохідну зону вздовж неї нудною не назвеш: із садом каміння, Музеєм річки (де можна побачити, як вона виглядала у Середньовіччі, як її закопували, а потім відроджували), вуличними виставками та іншими атракціями. Тут відбуваються міські свята та влаштовуються ярмарки. І найголовніше, довкола помітно покращилася атмосфера.

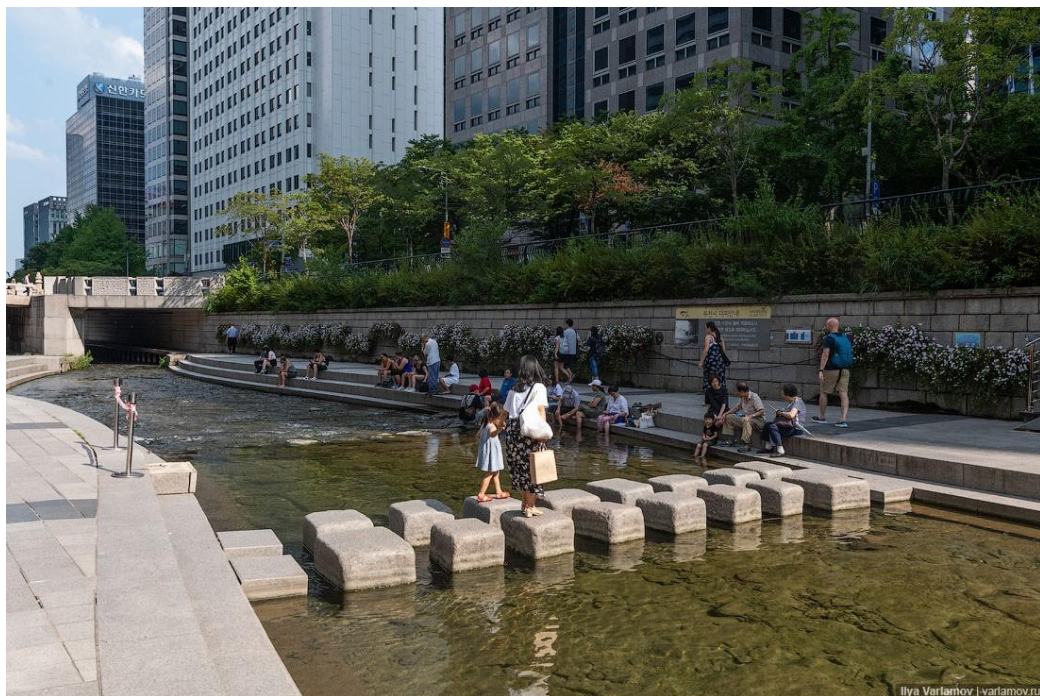

Рис. 1.2. 12. Один із мостів у парку Чхонгечхон, Сеул

Довжина оновленого лінійного парку – 5,8 км, ширина – всього 16 метрів. Він коштував у місті 386 млрд вон (281 млн доларів США), не рахуючи витрат на закачування води, водоочисні споруди та обслуговування.

Відкриття набережної річки Чхонгечхон поживило діловий район Сеула. Тепер парк відвідують 50-60 тисяч людей щодня у будні та понад 120 тисяч – у вихідні.

У кількох місцях річку перетинають кам'яні мости. Відмінне рішення, коли будувати капітальний міст надто дорого чи просто недоречно.

По обидва боки від річки зберігся автомобільний рух, але машин стало майже вдвічі менше.

Рис. 1.2. 13. Парк Чхонгечхон, Сеул

Jardins de la Rambla de Sants, Барселона [8]

Локація: Іспанія, місто Барселона

Автори: Сергі Годіа, Ана Моліно

«Jardins de la rambla de sants» — це парк площею 20 000 квадратних метрів, який відкрився на початку 2017 року в Барселоні. На відмінну від

подібних проектів у Нью-Йорку чи Парижі, барселонський піднесений «рамбла» не займає місце залізниці, а приховує його за допомогою екструдованого ящика, який містить понад 160 дерев і 85 000 рослин і кущів, організованих у різноманітні сади.

Рис. 1.2. 14.Jardins de la Rambla de Sants, Барселона

Відвідувачі заходять до парку з площі де Сантс, де конструкція починає схилитися вгору, відкриваючи краєвиди на місто. Набережна, загальна довжина якої 760 метрів, була спроектована архітекторами Сергі Годіа та Ана Моліно та містить різноманітні громадські зручності. Завершений після десятиліття розвитку, парк розташований на піднятій споруді, яка приховує існуючі залізничні лінії внизу.

Рис. 1.2. 15. Jardins de la Rambla de Sants, Барселона

Структурна система балок, заповнених склінням, підтримує парк, дозволяючи пішоходам на рівні землі бачити поїзди, що проїжджають. В деяких точках споруда здіймається на 12 метрів над рівнем вулиці. Понад 650 метрів в'юнких рослин уже піднімаються на бетонну конструкцію, поєднуючи природні аспекти схеми з забудованим середовищем.

Довжина набережної становить 760 метрів. парк містить понад 160 дерев і 85 000 рослин і кущів.

У цьому просторі цілий ряд різноманітних громадських зручностей. Озеленення включає зони громадського укриття.

Рис. 1.2. 16. Jardins de la Rambla de Sants, Барселона. Зона відпочинку.

1.3 Фактори і умови проектування громадських просторів

Громадський простір - це місце, що знаходиться у власності громади або у вільному доступі. Воно може бути використано кожним/кжною та не містить комерційної основи для використання. Кожен громадський простір має власні просторові, історичні, природні, соціальні та економічні особливості.

Ознаки успішно спроектованого громадського простору:

- орієнтація на людину як на індивіда. Пішохід є основним користувачем простору;
- безпечність. Зручність та комфорт для використання вразливих груп населення – літніх людей, інвалідів, людей з дітьми;
- багатофункціональність. Є умови для використання публічного простору для різноманітних соціальних груп населення, без розділення їх вираженими фізичними бар'єрами (парканами, тощо);
- наявність озеленення, меблів, мощення;
- зваженість у фінансових витратах.

Громадський простір подібний конструктору – в ньому існують різноманітні елементи і структура повноцінна, коли всі елементи і блоки скріплені між собою. Існує три типи поєднань – точкові, лінійні і площинні. Їх поєднання між собою визначає структуру і візуалізацію простору.

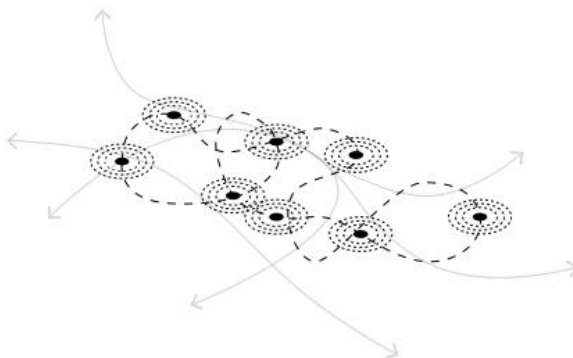

Рис. 1.3. 1. Точкові об'єкти

Із точок об'єктів населеного пункту складається його інфраструктура. Ці

точки – це вуличні меблі (сходи, накриття, смітники, лавки, ліхтарі) та об'єкти (пам'ятники, фонтани, скульптури, мости, атракціони, ігрові елементи, арто'бєкти).

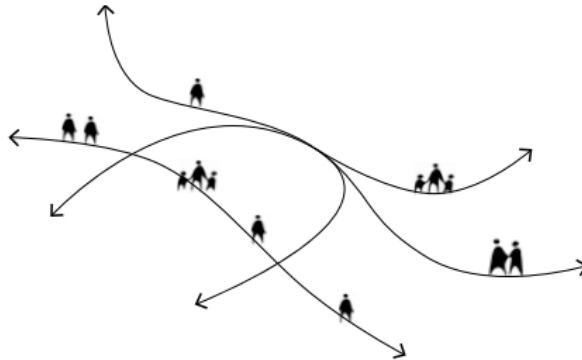

Рис. 1.3. 2. Лінійні обєкти

Лінійні об'єкти пов'язують усі точкові об'єкти між собою та забезпечують комфортне пересування через громадський простір. Це доріжки, вулиці, стежки.

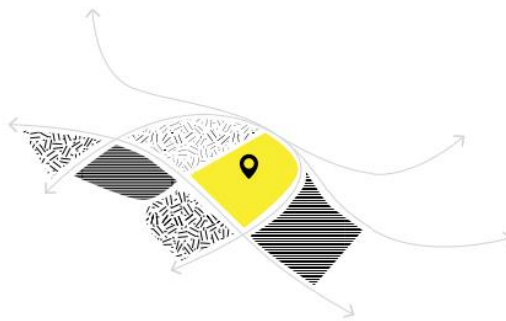

Рис. 1.3. 3. Площинні обєкти

Площинними об'єктами є ділянки, що мають одне, чи декілька, тематичних призначень. Це дитячі майданчики, клумби, місця відпочинку, сцени, газони, спортивні зони.

Завдяки грамотному та вдалому комбінуванню різних типів елементів, можна досягти концентрації людей, безпеки, комфорту. Результати цього комбінування мають походити від аналізу локальної ситуації та користувачів, тобто спершу варто зрозуміти для кого та для чого проектується публічний простір.

Площинні об'єкти формують функціональне зонування території, а

точкові об'єкти надають чітку функцію на місці. Це можна застосовувати, знаючи кількість користувачів та характер їх взаємодії. Щоб зібрати людей разом, можна використати точкові об'єкти (амфітеатр, лавки, шахові столи). Коли необхідно розосередити відвідувачів – цього простіше досягнути, створивши площинний об'єкт, де кожен знаходить зручне та комфортне місце (спортивний майданчик/розарій/майданчик скульптур тощо).

Лінійні об'єкти, тим часом, з'єднують точкові та площинні об'єкти, забезпечують позитивний користувацький досвід, пришвидшують чи сповільнюють людей на шляху. Пряма стежка дозволяє та спонукає рухатися швидко, а звивиста – дає відчуття затишку і сприяє сповільненню та прогулянкам.

Існують три теорії міського проектування, що забезпечують основу для дослідження сучасного міського простору, а також історичного прецеденту, як цитує Роджер Транчик: «Теорія ґрунту фігури підкреслює «єдність протилежностей», за допомогою якої метою об'єктів є маніпулювання зв'язків шляхом додавання або віднімання форми або зміни фізичної геометрії візерунка. Це відправна точка для розуміння форми міського простору, вивчення взаємозв'язку між відкритим простором і масивом будівель. Це скоріше двовимірна абстракція у плані, яка показує структуру та порядок міського простору та чудовий інструмент для визначення текстур і візерунків міської структури та просторового порядку».

Теорія зв'язку, з іншого боку, пов'язана з вулицями, пішохідними шляхами, лінійними відкритими просторами та елементами, пов'язаними один з одним. Вона підкреслює зв'язок і рух, що дає просторове визначення. Ідеальна вулиця повинна утворювати повністю закриту одиницю, щоб уникнути враження, що вона є магістраллю, і створити кращі умови для архітектури. Таким чином, власне враження обмежується в ньому і щоб людина почувалася комфортно в просторі, збільшує досконалість своєї картини.

Теорія місця ілюструє людські потреби, культуру, історичну цінність,

природні та соціальні цінності в міському відкритому просторі. [9]

Перш за все, ми розглянемо сферу загального планування. Гіпподамова система планування досі широко використовується міськими планувальниками в усьому світі. Це принцип мінімального впорядкування міста, де майже всі ділянки вийдуть квадратними або прямокутними за розмірами. Ці земельні ділянки можна заповнювати різними способами, залежно від функцій і характеру епохи, в якій це потрібно.

Безсумнівно, що серія квадратних і прямокутних земельних ділянок призведе до нудності, а результат буде пригноблюючий. Проблема існує, але при хорошому плануванні негативні значення фактично відходять на другий план у міру розширення будівлі. Манхеттен (Нью-Йорк) є прекрасним прикладом такої ситуації. Це доводить, що основні фактори, які впливають на те, чи дозволяє гіпподамова система у майбутньому розширюватись із змінами чи зменшувати їх усіх, полягають у належному балансі етапу планування.

Тому, краще було б сказати, що гапподамова система має залишитися; план того, що потрібно зробити далі і формування нового розвитку. Усі заплановані в місті будівлі повинні бути в єдності. Єдність буде розглядатися як структура або орієнтир напряму розвитку. [10]

Тепер перейдемо до критеріїв форми та розміру громадських площ. Традиційно було багато спроб групування форми квадрата. Серед усіх теорій одна з найбільш визнаних теорій була викладена віденським архітектором, містобудівником Камілло Зітте. За словами Зітте, існує 2 типи квадратів: «глибокий тип і широкий тип», і чи є площа глибокою чи широкою, все залежить від позиції спостерігачів. Це те, як вони бачать місце, пропорційне співвідношення між розміром громадської площі та навколишніх будівель, а також відношення спостерігачів до навколишньої будівлі. Усе перераховане пов'язане між собою і досягнення всього цього було б ідеальною просторово-роздільною здатністю. Одним із яскравих прикладів досягнення ідеального просторового роздільної здатності є Венеція.

З трьох вимірів відкритого простору вертикальний масштаб більш

ефективно забезпечує відчуття масштабу, оскільки наші людські очі зможуть розрізняти зміну висоти більш помітно порівняно зі зміною розміру плану. Отже, проект будівлі має бути пропорційний до ширини громадського простору або пішохідної вулиці.

Зміна висоти не буде оцінена в тісному закритому просторі. Це видавалося б занадто домінуючим і пригноблюючим.

Часто архітектори дотримуються суворої симетрії та геометричного планування, яких слід уникати. Спочатку нам слід зрозуміти та проаналізувати природу місця, працювати з ним замість того, щоб вводити сувору геометричну симетрію. З огляду на минуле, більшість громадських просторів не були спеціально сплановані на креслярській дошці, а натомість вони розвивалися поступово на природі та в часі. Сіенна в Італії має численні приклади Громадської площі, які мають неправильний план, але створюють чудове місце для церков та інших важливих будівель. [11]

Виходячи з того, що казав гавайський письменник-графік з архітектури та дизайну Френсіс Д. К. Чінг – симетричне або асиметричне розташування форми і просторів становить вісь певного простору. Існує два типи симетрії: двостороння симетрія – це досягнення балансу між розташуванням двох подібних елементів на спільній осі. Тоді як радіальна симетрія більше стосується елементів, збалансованих у двох або більше осях, які перетинаються до центральної точки.

Ще один важливий момент, який слід мати на увазі – центр громадських площ повинен бути вільним від метушні, хаосу. Згідно з опитуванням, проведеним Зітте, у Римі є лише шість церков із двохсот п'ятдесяти п'яти церков, які, здається, є окремими. Шість церков можна оглянути з достатньої відстані на не надто великій площі, а інтеграція з простором вирішена за допомогою ретельного продумування. В Італії є більш успішні приклади, які показують розміщення важливих будівель на громадських площах, де одна з кількох сторін будівель є частиною периметра площі. Приклади, такі як П'яцца-дель-Дуомо, Віченца тощо. Вони успішно досягли перспективи,

завдяки якій більшість фасаду будівлі можна було б розглядати як фон для сцени. [12]

Як архітектори, ми повинні спроектувати простір як нейтральний, щоб у майбутньому будівлю можна було використовувати в різних сферах, а отже, вони могли б пристосовуватись до впливу мінливих часів і ситуації, в той час як ми наближаємося до урбанізму. Це поняття, іншими словами, є «гнучкістю» простору, який можна було б визначити як абсолютне заперечення фіксованої, дуже чіткої точки зору. Це означає, що ніколи не буде правильного рішення, яке існуватиме, воно завжди тимчасове, що дозволяє майбутньому відвідувачу, власнику та розробнику мати гнучкість, щоб змінити функцію простору, не витрачаючи великих витрат на ремонт.

Проект будівлі також повинен ілюструвати відсутність ідентичності та відмінних рис, не нехтуючи особливостями типології будівлі в цій певній місцевості. Наприклад, паркування з похилою підлогою призводить до непрацездатності, а також до серйозної неефективності. Гараж з похилою підлогою – це недорога і проста в будівництві система, але будівля більше не може бути використана для чогось іншого. Отже, гнучкість простору в цьому випадку не досягається. [13]

Індійський архітектор і містобудівник Чарльз Корреа якось сказав: «Форма слідує клімату», віддаючи пріоритет макросередовищу місцевості, що визначає багато аспектів збудованої форми. Отже, ми не повинні нехтувати певними факторами, зокрема кліматом в дизайні громадського простору. Ми повинні або реагувати на це, або використовувати це як перевагу. Ступінь проникнення сонця в громадський простір відіграє важливий елемент при проектуванні чи розміщенні громадського простору. Це пов'язано з тим, щоб віддати перевагу тому де сидіти, а де ні. Люди слідкують за сонцем, щоб зігрітися в холодні місяці і уникали його в спекотну пору року. Отже, соціальні простори повинні бути ретельно сплановані, щоб вони були сонячною пасткою в холодну пору року, а також забезпечували тінь коли того вимагає ситуація. У громадському просторі має бути безліч місць з різними умовами,

щоб люди могли самостійно вирішувати, які якості досвіду відповідають їхнім перевагам у цей момент.

Проте, рівень сонячного світла та тіні може бути підтриманий різними характеристиками міського дизайну, різними способами, такими як розмір відкритого простору, зміни рівня, закритий простір за рахунок будівельної маси, дерев або інших елементів у просторі. Крім того, фактор сонця, відсутність вітру та протягу також не менш важливий, як і можливість насолоджуватися сонцем. Рух повітря навколо нових будівель може викликати дискомфорт для відвідувача через пориви та завихрення, які радикально змінять міське середовище. Візьмемо, наприклад, вітер зі швидкістю 50 кілометрів на годину. При -1 градусі він має в 6 разів більше охолодження, ніж нерухоме повітря при -12 градусів.

Коли люди вирішують відправитися до громадського місця для прогулянки чи інших заходів, вони очікують подихати свіжим повітрям. Якість повітря стає все більш важливим фактором у міських районах. Рослинність має властивість фільтрувати повітря, а дощі очищають його. Хороша циркуляція повітря навколо будівель і в міських просторах може розсіяти забруднення повітря, але це може суперечити естетичним бажанням відчутти огорожу в міських просторах. Існують також інші форми забруднення, такі як шумове забруднення, які потенційно погіршують якість міського середовища на відкритому просторі, і їх слід вирішувати, особливо там, де повсякденні функції міського життя щільно зосереджені.

Найкращі громадські місця приваблюють найбільшу кількість людей: молодих і старих, мешканців і гостей, робітників і покупців, спроможних і інвалідів. Оптимальний громадський простір – це квартал міста із заданою структурою міської сруктури до щільних і пустих, організованих і добре пов'язаних зв'язків між частинами, демонструючи реакцію на людські потреби та місцевий характер оточення. [14]

Висновки до розділу 1

Формування громадського простору – це процес співпраці архітектора та спільноти, при якому необхідно уникнути якомога більше «больових точок», чи повністю від них позбутися, та задовольнити людей будь якої вікової категорії, та різних фізичних можливостей. Подібні простори не лише пропонують певні види діяльності, а й допомагають людям придумувати різні види його використання.

Аналіз аналогів показав, що громадські простори потребують особливих технік проектування: розвиток проекту визначається вже існуючою історією міста та місця проектування, і важливими спекторами є як і минуле, так і потреби сьогодення та завтрашнього дня. Одним із основних методів активізації простору на сьогодні здійснюються з урахуванням інформаційних, цифрових та тимчасових інсталяцій й заходів інструментів програмування простору.

За останні роки Україна покращила розвиток урбаністичної культури. Проекти міського розвитку все цікавіші і сучасніші, все більше відповідають всесвітньому досвіду.

РОЗДІЛ 2. ТЕОРЕТИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ ЛАНДШАФТНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ГРОМАДСЬКИХ ПРОСТОРІВ

2.1. Теоретичні основи архітектурно-художнього формування відкритих громадських просторів

Прийоми та методи формування відкритих громадських просторів досліджують та реалізують проектування громадського середовища як особливої області, що активно розвивається сьогодні. Проте розглядати організацію цих зон як вузькоспеціалізоване завдання одного напрямку не є вірним, через те, що вони за своєю специфікою складаються з низки спектрів соціальних, культурних, екологічних, функціональних, а також особистісних емоційних аспектів життєдіяльності людини і життя міста загалом. У відкритих просторах архітектура та мистецтво поєднуються на базовому, фундаментальному рівні, ядром якого є «ген» архітектурно-художньої інтеграції, властивий їхній природі. Крім того, дизайн середовища водночас демонструє особливості сучасного мистецтва та новітньої архітектури як експериментальної зони їх продуктивної взаємодії. Знайдемо об'єктивні та суб'єктивні основи або «гени» архітектурно-художньої інтеграції: простір, включаючи проміжний, просторові зв'язки, вузли, осі; концепцію як сполучне інтелектуальне ядро; індивідуальний художній образ, символ чи знак; реальний чи уявний контекст (історія місця, метафори та символи, природне середовище); відчуття часу і просторово-часової єдності (Часопростір, або хронотоп — взаємозв'язок часових і просторових відносин в художньому творі).

Зупинимося на перерахованому вище. Аналіз проектної практики відображає, що принцип організації громадського простору несе в собі «ген» архітектурно-художньої інтеграції різноманітних функціональних, змістовних та емоційних шарів твору в оригінальній інтерпретації архітектора. З іншої сторони, середовище спочатку має інтегративну основу, яка безпосередньо не залежить від волі окремого автора. У відкритих міських просторах ця

особливість архітектурних просторів стає цілком зрозумілою, оскільки вони традиційно відіграють роль специфічного проміжку, буфера на зіткненні між структурними частинами міста. У певному сенсі такі простори можна назвати розривами в щільності міської тканини, «порожнечами», які починають накопичувати різноманітні функції, стають місцями соціальної активності. Це межі історико-культурних територій та функціональних зон, що уособлюють інтеграційний потенціал «проміжного» простору з переважанням загальної функції.

Оригінальний концептуальний та образний зачин формують індивідуальну систему цінностей архітектора, відтворюючи два найважливіших взаємопов'язаних фактори «світу»: думки і почуття, виступаючи інтеграторами персональних мотивів і підходів. В межах концепції, в тому числі художньої, створюється і формується головний задум роботи на перетині відмінних складових елементів архітектурного рішення: містобудівного, функціонального, конструктивного, формуючого. Інтегральний характер слугує гарантом умовам її існування, а чітко і «результативно» позначена концепція часто є гарантією позитивних досягнень в новітній архітектурній практиці. Художній образ, передусім, звертається до людських почуттів і переживань у колективному сприйнятті архітектурного простору: символічних і знакових систем, метафор, ілюзій тощо. У цьому відношенні цей підхід є більш значущим, ніж концептуальний, оскільки зосереджується на всьому діапазоні можливих індивідуальних прочитань. Таким чином створюється узагальнений художній образ, «творцями» якого можуть бути всі «користувачі» відкритого громадського простору. У формуванні художнього та мистецького спрямування інтеграційної концепції водночас беруть участь концептуальні та образні основи.

Традиційним чинником, що об'єднує архітектуру та мистецтво, є контекст у різних його проявах: історико-культурному, природному, «літературно-образному». Істотні властивості контексту тісно пов'язані з процесом творення поняття ідентичності: місця, автори, витворів. Варто зауважити, що

контекст залежно від умов може бути як екологічним, так і концептуальним початком. Якщо передусім звертатися до механізмів історико-культурної пам'яті, то це передбачатиме використання встановлених стійких образів та архетипів, як орієнтирів для інтеграції, а апелювання до придуманого вигаданого контексту передбачатиме зв'язок між авторськими метафорами та вмінням їх прочитати. Найпопулярніша форма розвитку контекстного підходу стає явною в прикладах реконструкції та оновленні (реновації) існуючих просторових ансамблів міста. Концепція поєднання цінного природного контексту з сучасними архітектурно-художніми рішеннями вдало відображена в скверах, площах і парках міста Порту (Португалія), де дбайливо зберігається неповторний колорит історичних околиць.

Рис. 2.1 історичної та культурної пам'яті

Розглянемо головні напрями формування концепції інтеграції відкритих громадських просторів. З точки зору діяльності першорядне значення має розуміння простору як місця реалізації життєвих інтересів людини, що виражається в соціальній детермінованості всіх компонентів. У порядок взаємодії активно залучаються принципи багатоступінчастого діалогу, соціальної адаптації та соціальної активності, елементи концепції гри. Виконання потрібних процесів пов'язане з функціональною програмою, що поєднує в собі найбільш розповсюджені спеціальні та узагальнені універсальні функції: рекреаційно-комунікаційну, пізнавально-розвивальну, розважально-ігрову, спортивно-оздоровчу, емоційно-орієнтовану.

2.2. Концепція соціальної адаптації - соціально активований простір

Головним функціональним напрямом реалізації громадських просторів здебільшого є створення соціально направленого середовища з використанням творчої (художньої) складової. Це направлення інтеграції пов'язане із соціальною функцією відкритого громадського простору як демократичного місця дозвілля, відпочинку, контакту соціуму та розваг, де соціальні границі зникають («розмиваються» чи усуваються). Рівні «відкритості» архітектурного простору втілюються в життя в більшості взаємопов'язаних підходах: екологічному, образно-символічному, діалогічному, ігровому, контекстуально-середовищному.

Архітектори обирають концепції гри, щоб полегшити контакт із користувачем: люди легше пристосуватися до сповненого емоцій та дружнього, доброзичливого ігрового середовища. Популярним та новітнім сучасним підходом є створення певних точок емоційної активації. До підходів створення певних точок емоційної активації, зокрема, належать створення тимчасових експозицій та виставок під відкритим небом, що стало популярною тенденцією інтеграції мистецтва з громадським середовищем, направленим на участь та емоційну співпрацю глядача що проходить повз, а також ігрове наповнення центрів тяжіння і транзитних просторів (паркових зон, площ і набережних європейських і деяких вітчизняних міст). Громадські муніципальні виставкові проекти здійснюють інформаційну, пізнавальну та творчу функції. Значним та показовим прикладом є просторове середовище Парижа, яке поєднує фото-виставки на березі Сени та площі Ліонського вокзалу, вільне вуличне мистецтво біля Центру Жоржа Помпіду тощо. Самобутні амфітеатри сучасного парку скульптур вдовж лівого берега річки Сени утворюють зони соціальної чарівності та привабливості.

Композиційне рішення аркових сходів, що складають амфітеатри, визначають та вказують на публічний статус архітектурного простору, спонукаючи до спілкування: тут є можливість зустріти перехожих,

відпочиваючих, танцюристів тощо. Концепція гри посилається до родових рис людини («Людина, що грає», Йохан Хейзінг), залучаючи до участі в діях, тобто грі представників різних соціальних груп, а також дорослих та дітей, не виключенням стають зайняті люди, ті хто просто йшов по своїх справах, а також вільних людей тощо. У рамках цього підходу здійснюється «переключення» свідомості та способу сприйняття навколишнього середовища – це спосіб, що дозволяє у доступній і наочній формі вийти за межі усталеного контексту повсякденних турбот. Підхід втілюється в життя на різних рівнях «залучення» особистості: перехожий, глядач, учасник та на змішаному рівні, що визначає параметри інтерактивності простору. Підхід до гри навряд чи можна назвати самостійним – він часто виявляється основною нерозривною, підходящою частиною концепції діалогу, активно залучається до емоційно-орієнтованої та соціально адаптованої організації громадських просторів та природних комплексів, приймає безпосередню участь у міському дизайні, що дозволяє говорити про різні рівні розглянутої концепції,

Перш за все, це концептуальний рівень, принциповий методологічний підхід, за яким початок діалогу реалізується в образно-символічній перспективі та ракурсі. «Гра» як форма взаємних стосунків та спілкування провокує дію у відповідь, «виявляє» учасника, викликаючи бажання, таким чином, до багатовимірного діалогу: людей, людини і простору, архітектурні просторів. Образно-символічний підхід розтлумачує архітектуру на рівні знаку, символу, в її крайній формі наближувати до концептуального мистецтва: від філософської притчі чи інтелектуальної головоломки (ребуса) – до архітектурного жарту, іронії, «іграшки». Ця тенденція бере свій початок з європейських архітектурних традицій – прийоми асоціативної гри часто використовуються в архітектурі паркових павільйонів і просторів споглядання природи.

Влучним та яскравим прикладом новітнього провокаційного дизайну – тимчасова інсталяція «Вірші для землян» (Адріан Віллар Ройас, осінь 2011 року) в Саду Тюїльрі (фр. le jardin des Tuileries) в Парижі у вигляді гігантської

білої «труби», що створює контраст з реальним оточенням, – багато в чому сама ідея визначає характер і ступінь впливу подібної діяльності.

Рівень об'єкта відображується безпосередньо в дизайні оточуючого середовища, що поєднує «іграшки» та «ігри», громадські форми мистецтва, знакові вуличні меблі, тематичні виставки та експозиції. Об'єкти сучасного мистецтва досить часто створюються ігровим дизайном: статичними та динамічними скульптурними формами, графіті, інсталяціями. В цьому аспекті прийоми гри тісно переплітаються та взаємопов'язані з художніми принципами, що беруть початок в гострій динамічній композиції, в посиленому інтенсивному колористичному вирішенні, в активному використанні ритмів, складної скульптурної пластики тощо. В ігровому ключі також реалізуються діючі актуальні правила та принципи формоутворення (цифрові і параметричні форми), мультимедійні та інтерактивні системи. Оригінальними прикладами можуть бути різноманітні міський дизайн в Барселоні, оздоблення території музею MAXXI в Римі (архітектор Захи Хадід біоморфного дизайну елементів благоустрою в м. Мальме (Швеція) і інше.

Художня концепція – простір мистецтва

Художня концепція трактує громадський простір як цілісний витвір мистецтва, що створюється за законом синтезу мистецтв на базі архітектури. В дійсності, у громадському просторі відбувається інтегральний архітектурно-художній синтез з застосуванням принципів містобудівного мистецтва і мистецтва синтезу мистецтв. Інтеграційні взаємодії об'єднують просторові (фотографія, графіка, живопис, скульптура), тимчасові (література, музика) і просторово-часові мистецтва (танець, кіно, архітектура, театр), а також комплекси архітектонічних мистецтв. Таким чином, інтеграційна художня концепція відтворюється в єдності складових: просторової, тимчасової і просторово-часової інтеграції (синтезу). Зазначені напрями об'єднуються на основі багатоступінчатого полісинтетичного початку.

У проектуванні середовища задіяні різні системні рівні: мистецтво на рівні права (закону) чи абстракції; монументально-декоративне мистецтво в

громадському просторі (панно, сграфіто, мозаїка), сучасна скульптура, а також урбаністичні меблі, малі архітектурні форми - предметний рівень; тематична виставка, тематична експозиція, ігровий дизайн середовища, оздоблення простору на свята – методичний рівень. Синтез мистецтв презентований і як авторський метод, і як загальна закономірність у вигляді архітектурно-художнього синтезу. Роблячи аналіз системи взаємодій, можна виділити ряд основ синтезу, заснованих, з одного боку, на базових фундаментальних категоріях, а з іншого – на елементах художньої (у тому числі особистісної) мови.

Простір вважається фундаментальною категорією в архітектурі і в цьому контексті трактується як інтегративний архітектурно-художній простір. Важливим взірцем при аналізі цієї категорії стали дві теоретичні моделі простору, сформульовані академіком А.В. Іконніков: перцептивний і художній (всього існує чотири моделі). Перцептивний простір «з'єднує відображення реального простору органами почуттів людини, наведені до інтегрального поданням». Художній простір містить сукупність художніх образів взаємодіючих мистецтв та умов їх синтезу. Перцептивна і художня моделі враховують особистісне відношення людини і представляють два характерних та своєрідних «полюсів»: у першій моделі безпосереднє сприйняття та впорядковану систему уявлень у другій з урахуванням вектора розуміння художньої концепції. На противагу цим полюсам – драматизм образного сприйняття відкритого громадського простору, який всюди наповнений символами і водночас – дає свободу їх читання, фокусування уваги та вибору траєкторії руху.

«Інструментом» синтезу, тісно пов'язаним із космосом, є пластика як категорія художньої форми та мистецтва. Пластика не рідко інтегрується в архітектуру на рівні композиційного закону організації простору, а також знаходить вираження в традиційних і важливих для даного часу (актуальних) формах скульптури, різьблення та інших видах монументально-декоративного мистецтва.

Використання кольору завбачує безліч прийомів для створення живого та яскравого образу простору: від інтенсивних спектральних кольорів, що втручаються в звичайну «повсякденність» середовища, до спокійних нейтральних відтінків, що створюють візуальний комфорт. Колір може доносити певну закову інформацію, допомагаючи орієнтуватися в просторі або ототожнюючись із впізнаваними явищами предметного або природного світів.

Виняткове значення в художній концепції інтеграції набувають закономірності, пов'язані з категорією часу як «четвертого виміру» у двох основних ракурсах. По-перше, відчуття часу відображає дійсне сприйняття людиною простору, яке змінюється в різні пори року і доби, та має залежність від погодних умов тощо, а також диктується «внутрішнім» переживанням конкретної людини часу за певних умов. «Композиція – це і є з'єднання різночасного в зображенні», – зазначав художник В. Фаворський. Серед загальних законів мистецтва слід відзначити композиційні прийоми ритму (метр) і заданий напрям (осі), що зумовлюють розвиток у часі. Найефективнішим способом перетворення часової послідовності в простір є ритм, який також служить способом вираження динаміки процесу та динамічних моделей-закономірностей формування.

Інше розуміння часу пов'язане з концепцією хронотопу як просторово-часової єдності (фізіолог А.А. Ухтомський), яка кожного разу фіксує інтегральну цілісну ідентичність сьогодення (моменту, періоду, епохи). У плані формування перцептивного простору ця концепція спрямована на пам'ять про минуле, відчуття сьогодення та очікування майбутнього. У сфері середовищного дизайну стало традиційною тенденцією звертатися до досвіду переживання часу, перш за все, до мотивів минулого. Реальні чи уявні контексти переосмислюються, створюючи художню картину часу за допомогою різних засобів виразності: метафор, алюзій, цитат...

Звук і мелодія, а також тиша – явища, що розвиваються в часі, за допомогою яких реалізується музичність оточення відкритих громадських

просторів. Водночас звук як основне джерело музики потребує особливих об'ємно-просторових рішень (естради, глядацьких місць, світловідбиваючі щити) та технологічних рішень (звукопідсилення, тощо), а також підбору сприятливих умов для сприйняття. Слід зазначити, що використання штучного звукового супроводу на відкритих просторах явно програє природному звуковому полю, яке «запрограмовано» архітектором або сформовано спонтанно. Це можуть бути «живі» концерти просто неба, голоси відпочиваючих, плескіт води, шелест листя тощо. Особливу емоційну роль відіграють звуки природи, наприклад, мелодії водних джерел у Єреванському арт-центрі «Каскад» або фонограма звуків водної фауни в парку Діагональ Марі (Барселона). Особливої уваги заслуговує поєднання музики і природи. у популярному явищі-феномені «співочі фонтани» (Вінниця, Париж, Рим, Барселона, Єреван).

Третя базова категорія розглянутого ряду, рух, закладена в сприйнятті архітектури при змінненні просторових вражень у часі, що є опосередкованим учасником концепції простору-часу. Рух найчастіше відображається в художніх та символічних формах архітектурних рішень (динаміка ритмів, формоутворення, декоративних елементів), а також у сценарній організації відкритих просторів: упорядкованому чи хаотичному русі людських потоків, послідовності змін «просторових зображень», чергування відкритих і «закритих» ландшафтів. Тому справжньою актуальною метафорою «механіки» динамічного архітектурного простору може бути зміна кадрів у кіно як просторово-часовий імпульс. Як відомо, архітектура поряд із символічними прийомами демонстрації руху використовує реальні рухомі елементи (мобільні), трансформації архітектурних об'єктів, рухомі світлові ефекти та мультимедійні проєкції.

Продовження існування і розвитку концепції процесу має істотне значення для сучасної і новітньої архітектури - процесу театралізації, напрямок, який слід розуміти в широкому контексті дотримання законів театру, гри театральної, так само і кіно, телебачення, шоу як явища культури.

Своєрідна театралізація архітектури вже стала ознакою часу, що виявляється в ілюзорності на межі гротеску, у підкресленій, часом перебільшеній та надмірній виразності форми, складній грі відображень і фактур матеріалів. Мабуть, на відкритих просторах міста це спрямування, як тенденція, видається найбільш виправданою, оскільки ґрунтується на багатовіковій культурній традиції (естетика карнавалу, ярмарки, масового дійства, міського свята) та пов'язана з необхідністю розваги, видовища в повсякденному житті.

Невід'ємним інтегральним центром будь-якої художньої системи є «художник», що володіє оригінальною авторською системою правил, принципів і методів. Численні приклади зі світової практики є підтвердженням невід'ємної цінності особистісного творчого підходу, що позначає основний нерв, смисловий і образний стрижень твору. Досвід в світовій практиці проектування та реалізації рекреаційних зон міста показує, що найвдаліші зразки робіт мають яскраву художню концепцію, яка інтегрує необхідні аспекти з точки зору особистої творчої системи архітектора. Містобудівний дизайн стає авторським мистецтвом, зберігаючи при цьому містобудівну, функціональну та соціальну значущість. Варто згадати:

- концепцію «Фолі» Парку Ла-Віллет (Віллет) (фр. parc de La Villette) в окрузі Парижа (найбільший парк французької столиці 55 га, з них 35 га зелених насаджень. У парку розташовані численні червоні павільйони - «Фолі» (folie - особнячок, замиський будиночок)), архітектор Бернар Чуми;

- концепцію парку Діагональ Мар у Барселоні, архітектор Е. Міралеса, в основі якої лежить ідея про співіснування природи і сучасних технологій;

- експресію ландшафтного дизайну національного музею сучасного мистецтва МАХХІ в Римі, архітектор Заха Хадід;

- знаменитий «сюрреалізм» парку Побленуу в Барселоні, архітектор Жан Нувель;

- урочистий сакральний характер «мистецтва стихій» у комплексі «Каскад» у Єревані, архітектор Джим Петросович Торосян.

Тож, можна зробити висновок, що, відповідно до жанрових

особливостей мистецтва, художня концепція відкритих громадських просторів має потужний інтегративний принцип: вона бере участь у створенні уявного та реального художнього образу, інтегруючи багатополярні явища та якості через авторську творчу концепцію архітектора.

2.3. Прийоми об'ємно-просторової організації надземних громадських просторів у центрах міст

2.3.1. Екологічно-ландшафтна модель

На сьогоднішня орієнтованість на відтворення природного потенціалу та підтримання екологічної рівноваги території це головний підхід сучасного проектування.

Сучасні містобудівні тенденції перейшли від створення нових міст до реконструкції існуючих, і такий підхід - це базові принципи сучасного проектування. Раціонально на сьогоднішня поширювати ідеї зеленого будівництва, використовувати екологічно чисті матеріали, альтернативні джерела енергії, знаходити баланс між технологічною та екологічною складовими, а на додаток до прогресуючих новітніх тенденцій варто підкреслити такі не менш важливі принципи:

- територіальність.

Територія з її природно-кліматичними особливостями виступає як інтегруюча категорія, а гармонійний розвиток системи в цілому залежить від того, наскільки раціонально вона використовується, від рішень її плануючої організації. Важливим є баланс «природних» і «штучних» компонентів середовища;

- властивість постійної екологічної рівноваги між містом та природним оточенням всередині міста.

Принцип системності визначає елементи міського простору як частину одного цілого, оскільки кожен об'єкт має чіткі взаємозв'язки з іншим. Це не варто ігнорувати при проектуванні структур.

Від загального - до конкретного: міська система планування

громадських просторів ↔ районне система планування ↔ окремий локальний об'єкт;

- циклічність.

Кожна стадія проектування має свою специфіку і призначення. Проектування сучасного середовища вимагає не лише врахування та дотримання санітарно-гігієнічних норм, а й містобудівну, просторово-планувальну та соціально-культурну оцінку процесів взаємодії суспільства та природи. У такий спосіб, оцінка громадських просторів – це загальний аналіз наслідків минулої діяльності людини пов'язаної з творенням існуючого середовища та забезпеченням комфортних умов у ньому.

Створення громадських просторів міста відповідно до положень цього підходу розширює теоретичні уявлення про взаємозалежність людини та громадського середовища, дозволяє визначити об'єктивні передумови для оптимізації навколишнього середовища.

Опираючись на засади екологічно-ландшафтних принципів у моделі запропоновані подальші заходи, що орієнтуються на відновлення природного потенціалу та підтримку екологічної рівноваги території:

- залучення до складу моделі «порушених» ділянок;
- створення «екологічних коридорів» - природних каналів потрапляння чистого повітря з приміської території;
- створення «лінійних зелених зв'язків» - озелених громадських просторів у межах міжмагістральних територій;
- врахування водних елементів у структуру планувальної моделі, регулювання основних характеристик і естетичних якостей озеленення, що сприятиме покращенню мікроклімату середовища (↑ вологості повітря влітку та його циркуляції).

Проектування громадських просторів в місті і міста в цілому має базуватися на особливостях функціональної організації території на етапі генплану. Естетично зрозуміти його, розставити ландшафтні акценти – це одне із завдань створення виразного середовища міських громадських просторів.

Пропонуються такі архітектурно-планувальні заходи:

- розподіл пішохідних і транспортних потоків (введення горизонтальних, рівневих просторів);
- заміна тротуарів та проїжджих частин екологічними покриттями, можливо, навіть, декоративною тротуарною плиткою різних розмірів, кольорів і фактур, використання обрешітки, ґратчастих та «розріджених» покриттів із збереженням природного зростання рослинності;
- захист від вітру та пилу, сонцезахисні козирки (криті галереї, парасольки, аркади, покрівля з легких конструкцій).

З метою підвищення ефективності системи озеленення міського громадського простору пропонується:

- організація багатоярусного озеленення на вулицях з інтенсивним рухом транспорту;
- дотримуватися інтервалів при висадці зелених насаджень, щоб уникнути застою нагрітого повітря;
- перевага в використанні морозостійких декоративних видів (наприклад: верби білої, каштана, кизильника блискучого, клена та ін.);
- використання «живоплотів» та стін бордюрів із чагарників (наприклад: спірея, кизильник, та ін.), декоративних газонів;
- озеленення громадських просторів міста має включати насадження захисного призначення – газозахисні та шумозахисні смуги;
- запровадження вертикального ландшафтного озеленення.

Тож основою екологічно-ландшафтною моделі є сукупність елементів планування громадських просторів та природних об'єктів. Оптимізація міського середовища полягає у відновленні природно-кліматичного контексту за допомогою комплексного використання засобів озеленення та водних споруд, геопластики, мікрорельєфу.

2.3.2. Соціально орієнтована інформаційна модель

Важливим аспектом у проектуванні є вивчення соціальних особливостей (диференціація вікових груп, розподіл за рівнем зайнятості, тривалістю

перебування) та інформаційних характеристик території. З огляду на ці потреби запропоновано соціально орієнтована інформативна модель формування громадських просторів.

Важливими аспектами, що включає у собі соціально орієнтована інформативна модель є:

- варіанти просторового розвитку, що спрямовані на підвищення орієнтації, інформованості, функціональної насиченості, соціальної привабливості;

- об'ємно-просторові, архітектурно-планувальні та композиційно-художні аспекти створюються відповідно до історичних, соціокультурних особливостей території;

- головний принцип моделі - змішане зонування шляхом виділення тематично направлених зон (відпочинок, спорт, оздоровлення);

- «вузли фокусування» громадської діяльності створюються за місцем розташування комунальних служб, тобто об'єктів громадського обслуговування (торгівля, громадське харчування, побутове обслуговування, розважальні та культурно-освітні заклади тощо).

Баланс вищезгаданих функціональних зон: торгівля - 30-60% (в залежності від тематики простору), побутове обслуговування - 10-15%; громадське харчування - 10-20%; культурно-розважальні послуги - 10-60%; комунікації - 10-15%; місця взаємодії - 5-10%, відпочинок у тому числі активний і пасивний відпочинок) - 20-40%;

- «проміжні вузли» соціальної активності («ніша», «зона пасивного відпочинку», «оазис») доповнюють основні центри активності.

Баланс функціональної насиченості простору: рекреація (пасивний відпочинок) - 60-80%; торгівля та побутові послуги - 10-30%; комунікації - 5-10%;

- у загальній системі орієнтації виділяють такі орієнтири: видові точки (перетин осередків соціальної діяльності, архітектурних об'єктів та ландшафтних зон); панорама – просторові зони, що включають висотні

домінанти (наприклад, високі дерева, архітектурні об'єкти) та контрасти: проста та складна конфігурація, велике та мале, які зберігаються в пам'яті маршруту (ключові орієнтири);

Співвідношення функції «орієнтучих просторів»: комунікація – 60-70%; пасивний відпочинок - 10-15%; торгівля та побутові послуги - 20-30%;

- структурні елементи моделі (набережні, вулиці, площі) - основні елементи активної діяльності за різними напрямками (фестивалі, пересувні вистави, ярмарки тощо);

- запровадження принципу відображення специфіки простору в архітектурно-художній формі, створення цілісного архітектурного комплексу шляхом поєднання елементів ландшафтної архітектури та містобудування;

- забезпечення захисту від несприятливих природно-кліматичних умов шляхом архітектурних і просторово-планувальних засобів;

- створення функціонально насичених пішохідних зон з високим рівнем інформування та благоустрою.

Висновки до розділу 2

Кожна стадія проектування має свою специфіку і призначення. Проектування сучасного середовища вимагає не лише врахування та дотримання санітарно-гігієнічних норм, а й містобудівну, просторово-планувальну та соціально-культурну оцінку процесів взаємодії суспільства та природи. У такий спосіб, оцінка громадських просторів – це загальний аналіз наслідків минулої діяльності людини пов'язаної з творенням існуючого середовища та забезпеченням комфортних умов у ньому.

Основою екологічно-ландшафтної моделі є сукупність елементів планування громадських просторів та природних об'єктів. Оптимізація міського середовища полягає у відновленні природно-кліматичного контексту за допомогою комплексного використання засобів озеленення та водних споруд, геопластики, мікрорельєфу.

РОЗДІЛ 3. РЕКОМЕНДАЦІЇ З УДОСКОНАЛЕННЯ ЛАНДШАФТНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ГРОМАДСЬКИХ ПРОСТОРІВ НА ПРИКЛАДІ МІСТА ВІННИЦЯ

3.1. Аналіз вихідної ситуації

3.1.1. Містобудівна ситуація

Місто Вінниця розташовується на березі Південного Бугу, та являється адміністративним центром Вінницької області і Вінницького району. Вінниця – один із історичних осередків східного Поділля, та займає площу 113,2км.

Вінниця розташована за 200км до Києва, столиці України та характеризується розвиненою транспортною інфраструктурою. Загальна протяжність доріг – 356 км, 22 автомобільних та пішохідних мостів, з яких три великі мости через річку Південний Буг.

Понад тридцять автобусних міжміських та міжнародних маршрутів проходить через Вінницю.

Місто займає четверте місце за популярністю у внутрішньому залізничному сполученні, а станція «Вінниця» - вузлова залізнична станція першого класу Жмеринської дирекції Південно-Західної залізниці.

Український міжнародний аеропорт «Вінниця» розташовується за 7,5 км на схід від залізничної станції міста, та за 10км від центру міста.

Станом на 01.01.2022р. чисельність населення становить 369 740 осіб.

Місто Вінниця вже шість років поспіль серед найкомфортніших в країні, згідно з дослідженням Міжнародного республіканського інституту.

3.1.2. Історико-культурний аналіз містобудівництва Вінниці

3.1.2.1. Планування і зовнішній вигляд досліджуваного міста на різних етапах історичного розвитку

Ще до перших згадок в історичних документах Вінниця існувала як селище. Зі стародавніх часів річка Бог (Гіпаніс), на якій стоїть нині місто, була великим шляхом сполучення, по якому ще греки вивозили до Чорного моря пшеницю з країни. Археологи знайшли тут знаряддя праці епохи неоліту, поховання бронзової доби, ранньослов'янські поселення черняхівської

культури; згодом тут жили племена Київської Русі, Галицько-Волинського князівства. Виявлено зокрема поселення трипільської культури.

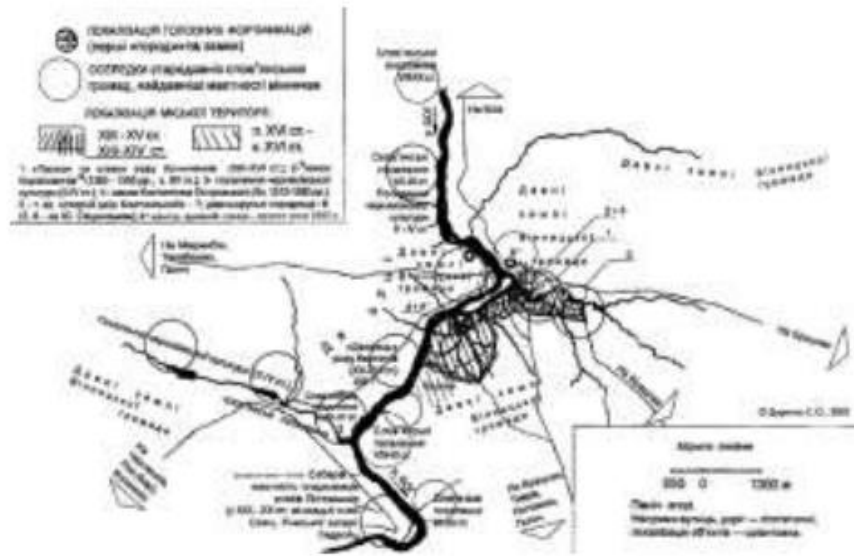

Рис. 3.1.2. 1. Карта-схема Вінниці: осередки стародавніх громад, найдавніші маєстності вінничан; перші замки та початкова міська територія XIII–XVI століть

Рис. 3.1.2. 2. План-схема формування розпланувальної структури і становлення містобудівних форм Вінниці у XIII–XVIII ст.

Та офіційною датою заснування вважають 1363 рік. У 1362 році, відбулась битва на Синіх водах, де військо Великого князівства литовського здолало монголо-татар. Після перемоги литовський князь Ольгерд віддав

частину визволених земель своїм племінникам й вони почали розбудову прикордонних укріплень для оборони своїх володінь. Так, в гирлі річки Вінничка, в районі сучасної вулиці Гліба Успенського з'явилась Вінниця Коріатовичів. Вважається, що тоді ж з'явилась і фортеця на Замковій горі.

До кінця XV ст. в країні панували ще економічні відносини фєвдалізму. За відсутністю значного торговельного й ремісничого населення, Вінниця була типовим „земським" містом.

У XIV, XV та XVI ст. ст. відбувалися постійні татарські напади на Браสลавщину, до котрої належала Вінниця.

В 1491 році старостою Вінниці стає князь Костянтин Острозький. Він розпочинає процес повторного заселення спустошених через постійні напади і пожежі подільських земель і відбудови міст. Трохи пізніше центр Вінниці переноситься з річки Віннички на Замкову гору.

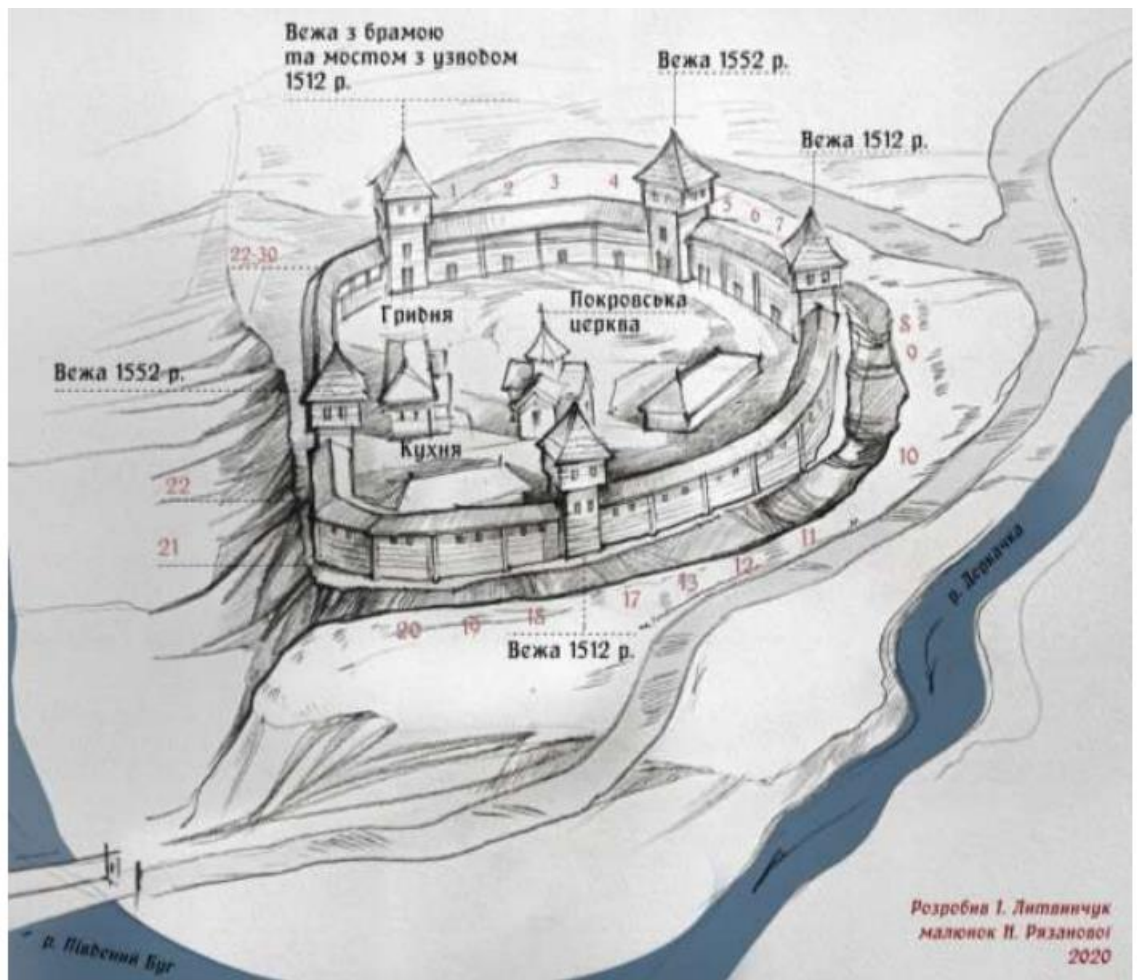
Дерев'яна фортеця на Замковій горі стає головною будівлею міста.

Майже двісті років замок був єдиним великим будинком у місті. Довкола нього були розташовані маленькі глинодерев'яні та дерев'яні хати жителів міста. Грунтовні, муровані будівлі, що слугували би фортецями проти нападів татар, були не під силу бідному населенню.

Стіни замку були сконструйовані так, щоб чинити вдалий опір проти гарматних ядер: між двома стінками зовнішньою (що була з дубового дерева в зруб) та внутрішньою, із обмашеного глиною плоту було насипано щільно землі. Зверху цих двох стін були верхні, вкриті дубовим помостом. На верхніх стінах стояли вежі у п'яти місцях та знаходилася одна башта над брамою; В'їзд до замку був перекладеним мостом через рів, який був виритий навколо замка. З внутрішнього боку від стін було споруджено тридцять дерев'яних приміщень, вкритих землею. Вони призначалися для захисту жителів під час нападів ворогів. Кожне село мало свою городню.

Весь округ замку був оточений частоколом та мав два воріття: одні на горі а другі внизу від мосту через р. Бог.

У 1580 році під час нападу татар на Вінницю замок був спалений. [15]

Експлікація: 1) Землянська городня, 2) Городня Кмитича 3)Городня Якубовича, 4)Городня Демидовського, 5) Посполита городня, 6) погребнищенська городня, 7) Печапинецька городня, 8) городня Бразковича, 9) микулинецька городня, 11) городня Коцуби, 12) п'ятничанська городня, 13) городня замкових людей, 14) городня Забрубіна, 15) перхуровська городня, 16) стрижовська городня, 17) вороновицька городня, 18) городня Кордишова, 19) городня Дубицької, 23-25), межанські городні, 26) гуцинецька городня, 27-28) городні Кмитича

Рис. 3.1.2. 3. Реконструкція вигляду вінницького замку у сер.XVI ст. (за описами ревізії 1545 та 1552 р.). Розробив І. Литвинчук, малюнок Н. Рязанової

За часів Люблінської унії 1569 р. Вінниця була у володінні Польщі, та мала відчутну роль у господарському краю. Католиками було здійснено будівництво монастирів, у 1617 та 1624 роках, а у 1642 був відкритий єзуїтський колегіум. Православні віруючі утримували українську братську школу.

7 липня 1648 року Вінницю звільнюють війська Богдана хмельницького, які очолював полковник Максим Кривоніс. Протягом десятка років місто було полковим містом гетьманської держави.

Стрімкий розвиток індустріального виробництва, скасування кріпацтва, соціальна перебудова й капіталістичний характер економіки України на зламі ХІХ–ХХ ст., мали сильний вплив на архітектурне формування того часу [16]. Основні тенденції розвитку суспільства призвели також до зміни містобудівної концепції Вінниці. Провінційне містечко поступово перетворювалося у потужний адміністративно-культурний центр Поділля, в архітектурі якого повною мірою відобразилися складнощі взаємодії стилів і містобудівних принципів: перехід від класицизму до еkleктики та модерну; чітке розпланування нових вулиць міста та хаотичність історичної забудови. Попри недоліки містобудівної культури епохи, що довгий час зберігала риси пізнього середньовіччя, саме архітектура другої половини ХІХ – початку ХХ ст. визначає сучасний вигляд історичного центру Вінниці. [17]

Рис. 3.1.2. 4. Буд. келій колишнього жіночого монастиря при Володарській пул. ХVІІІ ст.

У 1871 було споруджено Києво-Балтську залізницю та відбулося відкриття залізничного сполучення Козятин-Здолбунів. Це сприяло потужному економічному зростанню Вінниці. Місто тепер стало центром регіону, у якому швидко розвивалася цукрова галузь, здебільшого завдяки інвестиціям німеччини. Останні сорок років ХІХ століття Вінниця зростає в економічному плані майже в три з половиною рази. Здібний архітектор Григорій Артинов проектує центр міста, декілька навчальних закладів, театр, готель, водонапірну вежу.

Вінниця була столицею України цілий місяць, з 2 лютого 1919 року, коли Директорія УНР переїхала до міста, через складну політичну обстановку.

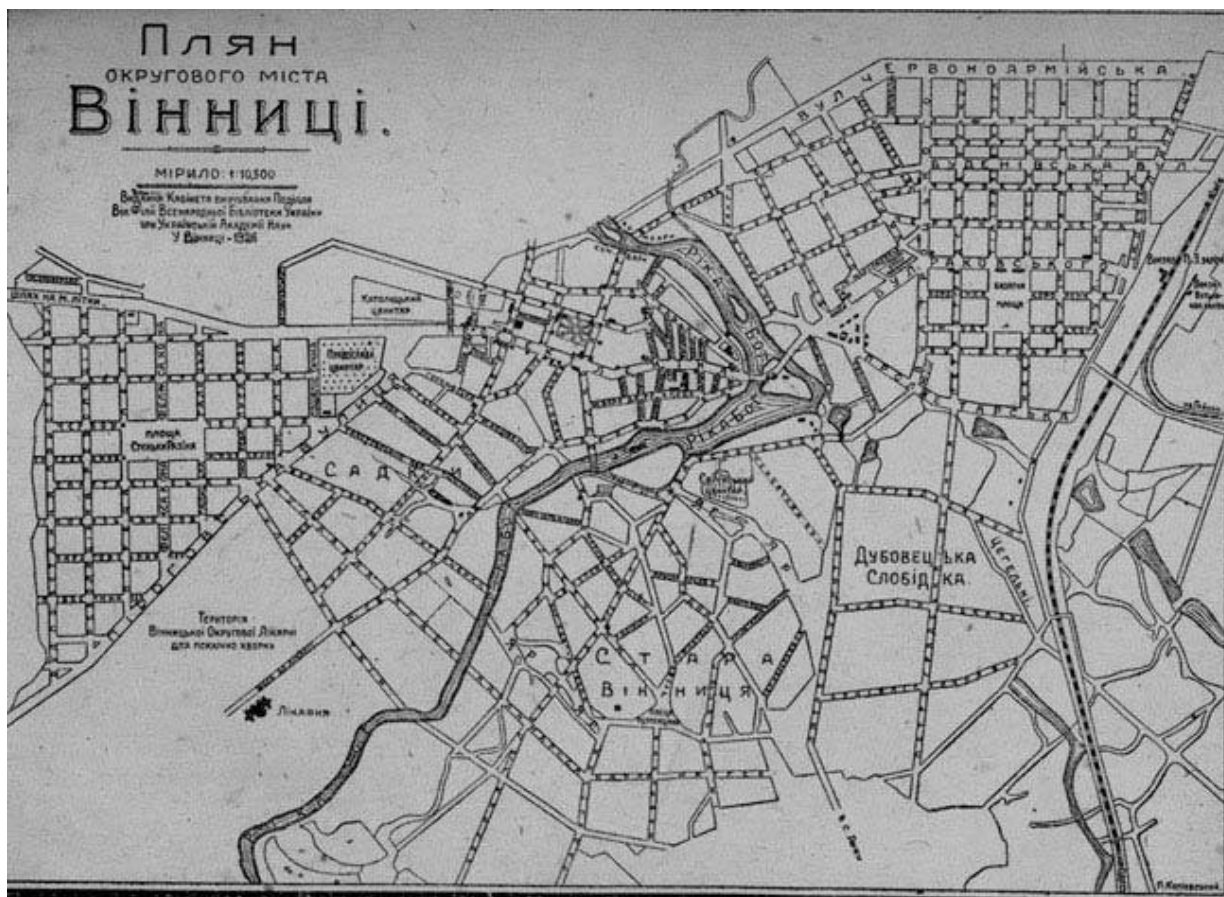

Рис. 3.1.2. 5. Планування округу Вінниці у 1924 році

За радянської влади Вінниця стала центром округу і знову об'єднала подільські землі. У 1930–1937 роках Вінницькій міській раді були підпорядковані також населені пункти Вінницького району. Соціоекономічний та культурний потенціал міста зростав також за рахунок приєднання передмість та навколишніх сіл Старого міста.

Під час війни 1941—1945 рр. за даними офіційних документів кількість населення із 100 тисяч скоротилась до 27 тис., а з 50 промислових підприємств уціліло лише 10. Повністю були знищені 1880 житлових будинків.

Зусиллями вінничан наприкінці 1948 року майже повністю було відбудовано промисловість міста, а в подальші роки в потужна розвивалася електронна, радіотехнічна, металообробна та інші галузі.

Нині Вінниця постійно зростає та розвивається. У 2021 році за результатами щорічного муніципального опитування Вінниця восьмий раз поспіль очолила рейтинг найкомфортніших міст для життя в Україні.

3.1.2.2 Існуючі проектні пропозиції з організації громадського простору Вінниці

Вінницька міська рада на даний час вже затвердила концепцію інтегрованого розвитку міста «Вінниця 2030», що за задумом втілить більше тридцяти проектів. Ними керуватимуть КП «Агенція просторового розвитку», що була створена 22 лютого 2019р. у співпраці з департаментами міської ради.

Серед проектів, над якими працюватиме підприємство — концепції розвитку району, мікрорайону, прибережних територій, пішохідних зон історичного центру міста, а також організація архітектурного конкурсу з розробки публічного простору.

Одним із задуманих проектів є проект студії ландшафтної архітектури Kotsiuba та бюро SHOVK, що перемогли у конкурсі на будівництво громадського простору у Вінниці. Новий публічний простір задумано облаштувати між Будинком офіцерів та будинком побуту «Ювілейний». Зараз ця територія є транзитною, не зважаючи на своє першопочаткове значення публічного простору.

Рис. 3.1.2. 6. Візуалізація запланованого проекту між Будинком офіцерів та будинком побуту "Ювелірний"

За задумом проекту сходи частково буде перетворено на амфітеатр, в якому буде можливо спокійно провести вільний час. По контуру площі заплановано велодоріжку, а біля монументу літака розташовано дитячу зону і простір зі скейтпарком. Також заплановано декілька майданчиків для різноманітних публічних заходів та туристичну зону.

На площі висадять дикі рослини, які зменшуватимуть шум та додаватимуть тіні.

За розрахунками будівництво триватиме до двох років.

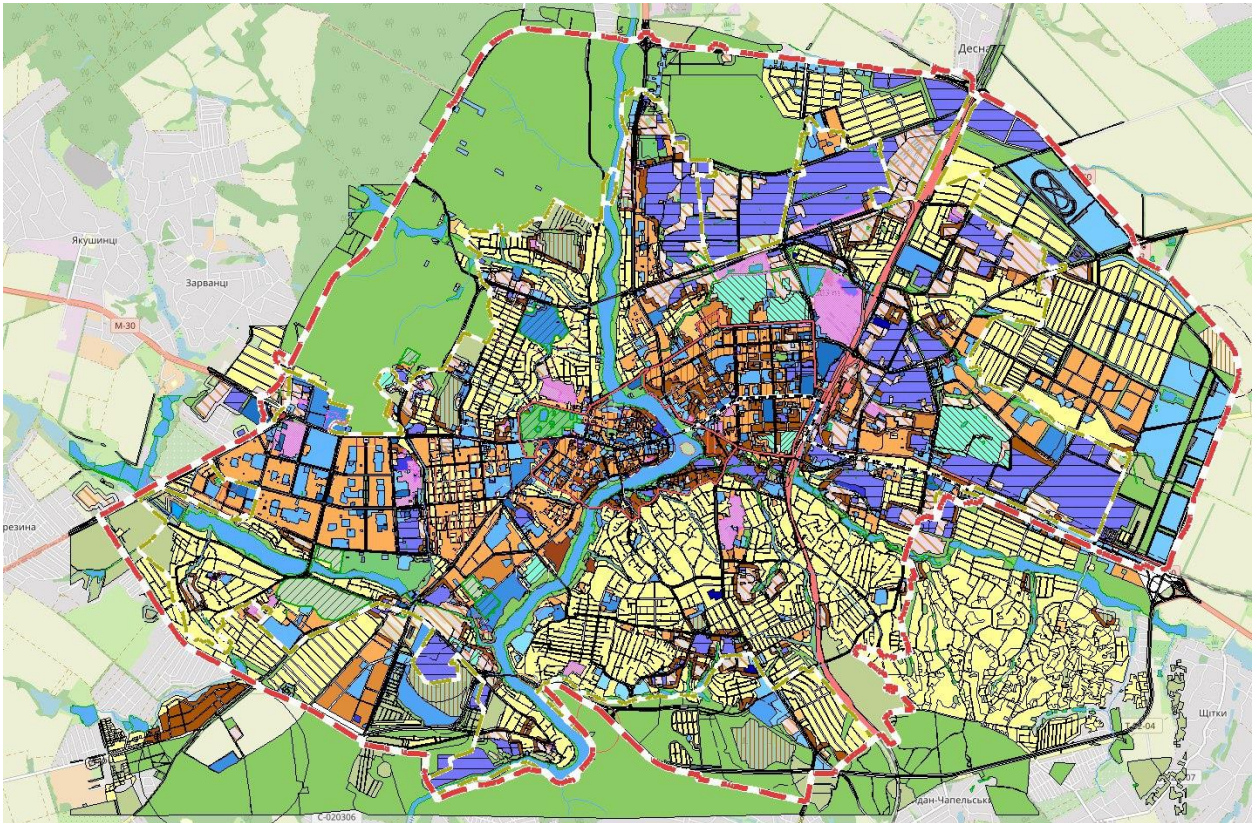
Рис. 3.1.2. 7. Генеральний план запланованого проекту

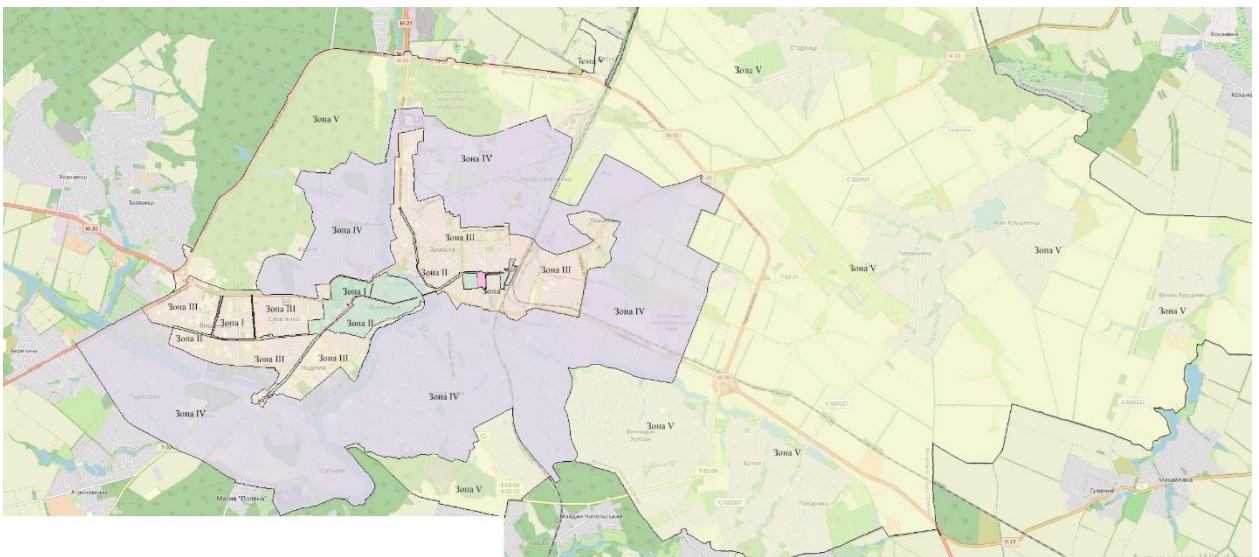
Рис. 3.1.2. 8. Варіанти використання запланованого громадського простору

3.1.3. Структурно-функціональний аналіз урбанізованого середовища

3.1.3.1. Функціональне зонування території

3.1.3. 1. Схема функціонального зонування міста

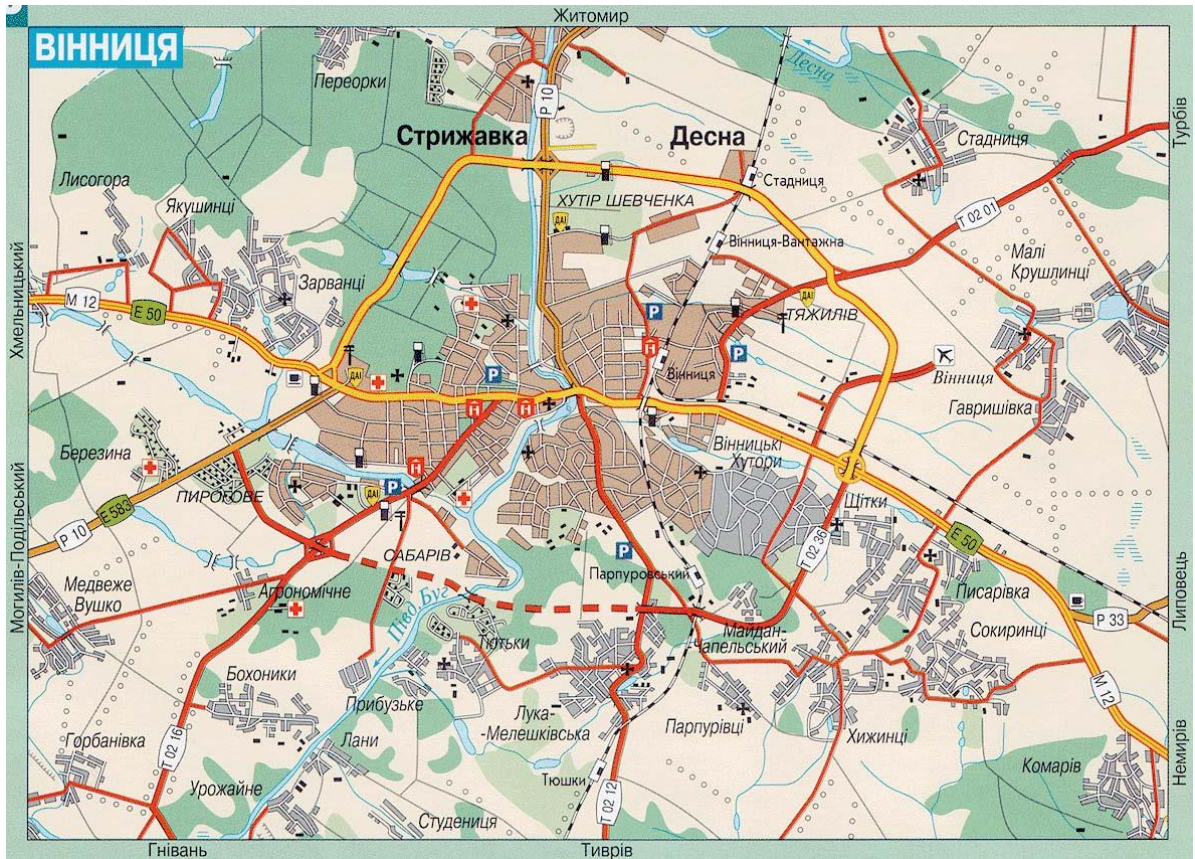

3.1.3. 2. Зонування паркування

3.1.3.2. Маршрути руху пішоходів і транспорту

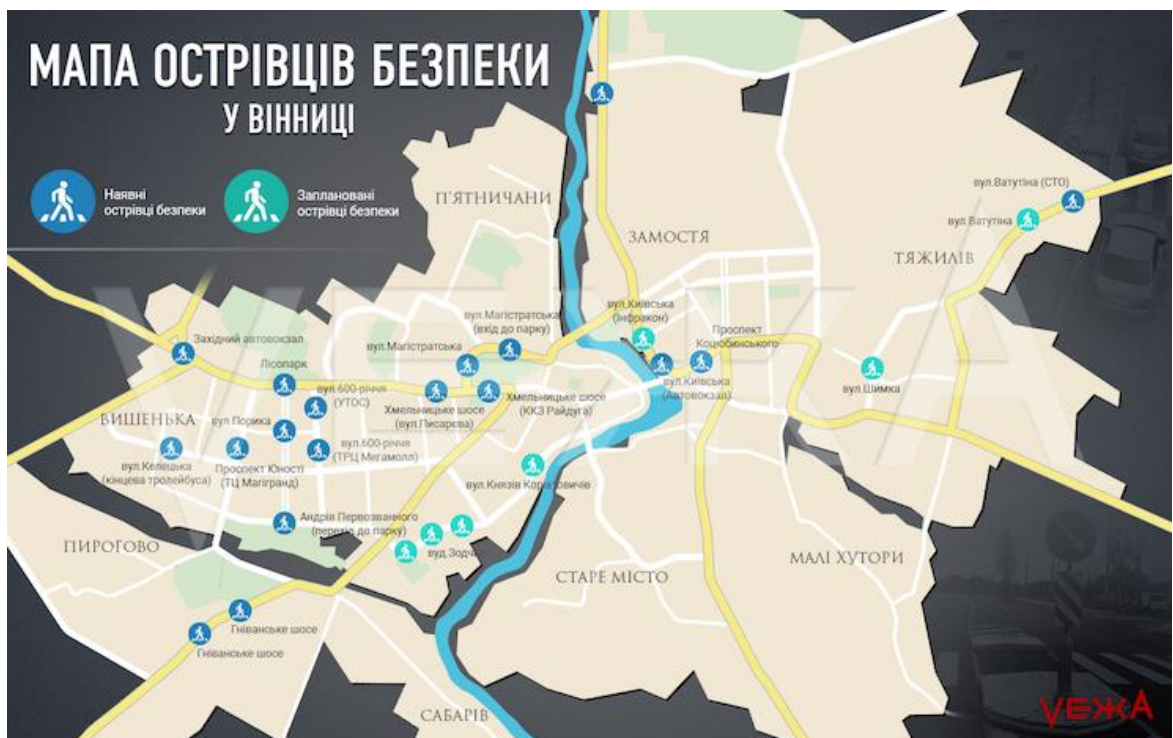
Мережа громадського транспорту включає 6 трамвайних маршрутів, 15 тролейбусних, 9 автобусних маршрутів та 29 маршрутів маршрутних таксі. Основне джерело енергії громадського транспорту – електрична енергія, на

долю якої припадає понад 70% загального обсягу перевезень.

3.1.3. 3. Схема дорожнього руху в місті Вінниця

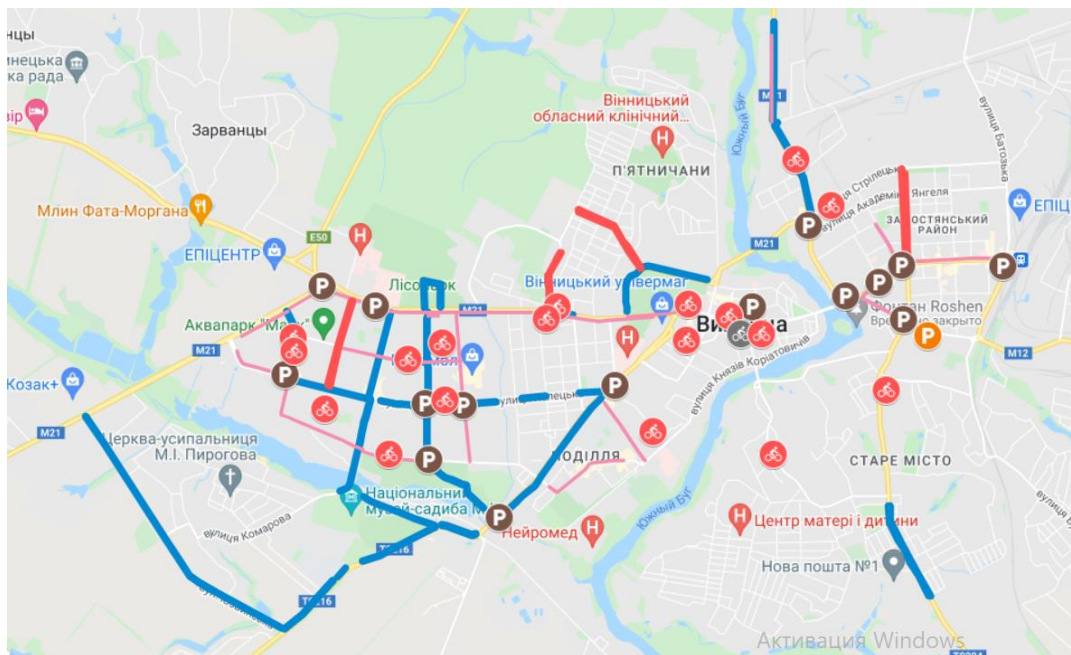
Основний рух пішоходів територією відбувається по тротуарам вздовж вуличної мережі.

3.1.3. 4. Схема розташування острівців безпеки на вулицях Вінниця

У місті Вінниця у 2018 р. створено 18 острівців безпеки на дорогах, що за статистикою зменшило кількість ДТП в місті на 70 відсотків в порівнянні з 2017 р.

У 2018 році запрацювала система громадського велопрокату. Загалом у місті активно розвивається велоінфраструктура. Наразі загальна протяжність велодоріжок понад 70 км, також по місту встановили 10 вело-СТО та 10 карт велосипедних маршрутів.

3.1.3. 5. Схема велодоріжок та велосмуг з позначенням велопарковок та пунктів велопрокату у Вінниці

3.2. Функціонально-планувальне рішення громадського простору

3.2.1. Обґрунтування загальної концепції архітектурно-планувальної організації міста

Не зважаючи на те, що місто стрімко розвивається й покращується, є декілька проблем, що потребують вирішення:

- недосконалість транспортного забезпечення населення та дорожньої інфраструктури;
- незадовільний стан багатьох об'єктів історико-культурної спадщини;
- недостатня облаштованість рекреаційних територій та інфраструктури туристичної галузі;

- недостатня кількість нових «туристичних магнітів»;
- низький рівень запровадження інновацій на підприємствах та розвиток інноваційної інфраструктури і взаємодії місцевих бізнес-асоціацій з органами влади, закладами освіти та науки.

Основна ціль пропонованого проекту – це забезпечення міста індивідуальною багатофункціональною платформою, що утворена завдяки встановленню структурних зв'язків міста з природними складовими, збереженні історичного ареалу, соціальної та екологічної орієнтації у проектних рішеннях проекту.

3.2.2. Функціональне зонування території

Головною концепцією проекту є створення унікальних багатофункціональних громадських просторів, які будуть відповідати за всіма критеріями сучасних тенденцій для людей.

Зони, на які звернута увага у проекті:

- зона об'єднання людей – простір набережної. На даній території включене можливе проведення громадських заходів, концертів, виставок тощо, а також поєднання з ландшафтними прийомами. Важливими ознаками є адаптивність, широка пропозиція використання незалежно від сезонного означення та індивідуальне естетичне рішення;
- зона активного відпочинку включає інклюзивні ігрові майданчики, спортивні зони з тренажерними установами та ігровими елементами, скейтпарк, скалолазні активи, тощо;
- спортивна зона – спортивні корти та тренажерні зали, мережа велосипедних доріжок;
- зона відпочинку: обладнане середовище для спокійного часопроведення, оглядові майданчики, тощо;
- зона рекреації – це сполучна ланка усіх структур міста. Утворені зелені коридори сприяють відновленню та розвитку не лише духовних сил людини, а й стану навколишнього середовища.

3.3. Благоустрій і озеленення території

3.3.1. Благоустрій і озеленення набережної

Плавна структура набережної є продовженням ідеї зеленого простору міста. Елементи відпочинку, виділення активних зон досягається за рахунок планового оформлення середовища. Місця сидіння, демонстративні зони з влаштованими арт-об'єктами виконані як монолітні рівневі структури, що забезпечують відчуття єдної «чистої» системи. Додавання громадського життя із до набережної може давати мешканцям кращий доступ до природи, виступати місцем фізичного відновлення та нових видів спорту. У зв'язці з мостами чи переправами набережна може ставати спільним простором діалогу для різних мікрорайонів. Посилена бульварами чи зеленими вулицями, вона може створювати зелений коридор, що пронизує населений пункт і створює рекреаційний маршрут через всю його територію. Зелені насадження структури оформлені композиційними групами, курдоньери та зелені коридори проходять вздовж усієї осі набережної. Покриття набережної функціонує як елемент, який виділяє нові композиційні акценти, слугує методом орієнтації та водночас поєднує різні зони. Це відбувається за рахунок використання наземної графіки, темного та світлого забарвлення покриття.

3.3.2. Благоустрій і озеленення вулиць

Вулиці – це основний елемент проектування середовища, так як вони слугують не лише сполучною ланкою між іншими громадськими структурами, а й нарівні з іншими представляють собою активний простір взаємодії. Утворена мережа є цілісною платформою на усій центральній території міста. Мережа пішохідного руху сформована згідно основних напрямів потоку людей та фактового напрямку розвитку міста. За формою вони нагадують обтікаючий простір вздовж якого розміщені інші зони активностей. У місцях рівневого перепаду, згідно морфології території, заплановано утворення терасових уступів, що можуть використовуватись як місця для сидіння відкриваючи нові точки огляду. Наявне світлове обладнання, що підкреслює

геопластику території. Покриття відповідає концепції проекту, наземна графіка – спільний елемент проєктованих структур.

Вздовж усього простору прокладена цілісна система велодоріжок, домінуючі паркові місця є саме для малих екологічних засобів переміщення. Пріоритет зміщений у бік пішохідного руху, що покращить здоров'я населення й стан навколишнього середовища.

3.3.3. Благоустрій і озеленення парку

У місті передбачено проєктування інклюзивної паркової зони, що вміщує у собі інтегрований скейтпарк, спортивні корти та демонстраційну площу. У ньому запропоновано ряд соціальних активностей, можливих варіацій відпочинку від активного часопроведення до пасивного релаксу. Чагарникові посадки кулуарів, групові насадження, водні елементи – становлять композиційну основу середовища. Утворена структура становить зелений каркас міста.

Висновок до розділу 3

Отже, головна ціль проєкту – це забезпечення міста індивідуальною багатофункціональною платформою, що утворена завдяки встановленню структурних зв'язків міста з природними складовими, збереження історичного ареалу, соціальної та екологічної орієнтації у проєктних рішеннях. Пропонована соціальна мережа не являє собою чужерідну структуру, а навпроти – уособлює інтегрований адаптативний сучасний громадський простір. Безпека, доступність, багатофункціональність, екологічність та інформативність – основні складові елементи проєктованого середовища.

РОЗДІЛ 4. ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ

ВСТУП

Цивільний захист України – це система органів управління держави, засобів і сил, для забезпечення захисту населення від негативних і руйнівних наслідків надзвичайних ситуацій природного, воєнного, технологічного та екологічного характерів.

Надзвичайна ситуація (НС) – це порушення нормальних умов життя і діяльності людей на об'єктах або територіях, спричинене аварією, катастрофою, епідемією, стихійним лихом, епізоотією (вибухове захворювання тварин), епіфітотією (вибух розповсюдження інфекційної хвороби рослин), великою пожежею, застосуванням засобів ураження, що призвели або можуть призвести до людських і матеріальних втрат, а також велике зараження людей і тварин.

Надзвичайні ситуації, які можуть виникати на території України і здійснювати негативний вплив на функціонування об'єктів економіки та життєдіяльності населення, поділяють за такими основними ознаками:

- за галузевою ознакою;
- за масштабами можливих наслідків;
- за сферою виникнення.

Від 15 липня 1998 р. постановою Кабінету Міністрів України «Про порядок класифікації надзвичайних ситуацій», яка виділила чотири класи надзвичайних ситуацій, втратила чинність.

Від 24 березня 2004 р. постанова «Про затвердження Порядку класифікації надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру за їх рівнями» не передбачено класифікації надзвичайних ситуацій за джерелами їх виникнення. За характером походження подій, що зумовлюють виникнення НС на території України, виділяють такі види подій:

- надзвичайні ситуації техногенного характеру — наслідок транспортних аварій (катастроф), пожеж, неспровокованих вибухів або їх загрози, аварій з викидом (загрозою викиду) небезпечних хімічних,

радіоактивних, біологічних речовин, раптового руйнування споруд та будівель, аварій на інженерних мережах і спорудах життєзабезпечення, гідродинамічних аварій на греблях, дамбах тощо.

- НС природного характеру - небезпечні геологічні, метеорологічні, гідрологічні, морські та прісноводних явищ, деградації ґрунтів чи надр, природних пожеж, змін стану повітряного басейну, інфекційних захворювань людей, сільськогосподарських тварин, масового ураження сільськогосподарських рослин хворобами чи шкідниками, зміни стану водних ресурсів та біосфери.

- НС військового характеру - пов'язані з наслідками застосування зброї масового ураження або звичайних засобів ураження, під час яких виникають вторинні фактори ураження населення внаслідок зруйнування атомних і гідроелектричних станцій, складів і сховищ радіоактивних і токсичних речовин та відходів, нафтопродуктів, вибухівки, сильнодіючих отруйних речовин, токсичних відходів, транспортних та інженерних комунікацій.

- НС соціально-політичного характеру – пов'язані з незаконними діями терористичної та антиконституційної тенденції: здійснення або реальна загроза терористичного акту, атаку або напад, викрадення або знищення суден, встановлення вибухового пристроїв у громадських місцях, викрадення зброї.

За швидкістю і раптовістю протікання НС класифікують на:

- Раптові (вибухи, землетруси, транспортні аварії та катастрофи);

- НС, які швидко поширюються (аварії з викидом СДОР, утворення хвиль прориву на гідрологічних спорудах, пожежі, тощо);

- НС, які поширюються з помірною швидкістю (аварії з викидом радіоактивних речовин, аварії на комунально-енергетичних мережах);

- НС, яка повільно поширюється (посухи, епідемія, екологічно небезпечні явища);

Основним завданням єдиної державної системи ЦЗ є:

- збирання та аналітичне опрацювання інформації про НС;
- створення, збереження і раціональне використання матеріальних ресурсів, необхідних для запобігання НС;
- розроблення і виконання законодавчих та інших нормативно-правових актів, дотримання норм і стандартів у сфері ЦЗ;
- своєчасне достовірне інформування про обстановку, яка складається, та заходи, що вживаються для запобігання НС та подолання їх наслідків;
- захист населення і територій від надзвичайної ситуації, в разі потреби надати невідкладну психологічну, медичну та іншу допомогу потерпілим;
- надання з використанням засобів ЦЗ оперативної допомоги населенню в разі виникнення несприятливих побутових або нестандартних ситуацій;
- прогнозування та оцінка соціально-економічних наслідків надзвичайних ситуацій, визначення на основі прогнозу потреби в силах, засобах, матеріал. та фінансових ресурсів;
- розроблення та виконання науково-технічних програм, спрямованих на запобігання НС;
- проведення невідкладних та рятувальних робіт із ліквідації наслідків НС, організація життєзабезпечення постраждалого населення;
- контроль та нагляд у сфері ЦЗ;

Завдання цивільного захисту України

Цивільний захист - це функція держави, спрямована на захист населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій шляхом запобігання таким ситуаціям, ліквідації їх

наслідків і надання допомоги постраждалим у мирний час та в особливий період.

Кодекс цивільного захисту України регулює відносини, пов'язані із захистом населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій, реагуванням на них, функціонуванням єдиної державної системи цивільного захисту, та визначає повноваження органів державної влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, права та обов'язки громадян України, іноземців та осіб без громадянства, підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності.

Цивільний захист здійснюється за такими *основними принципами* згідно Кодексу цивільного захисту України.

- 1) гарантування та забезпечення державою конституційних прав громадян на захист життя, здоров'я та власності;
- 2) комплексного підходу до вирішення завдань цивільного захисту;
- 3) пріоритетності завдань, спрямованих на рятування життя та збереження здоров'я громадян;
- 4) максимально можливого, економічно обґрунтованого зменшення ризику виникнення надзвичайних ситуацій;
- 5) централізації управління, єдиноначальності, підпорядкованості, статутної дисципліни Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту, аварійно-рятувальних служб;
- 6) гласності, прозорості, вільного отримання та поширення публічної інформації про стан цивільного захисту, крім обмежень, встановлених законом;
- 7) добровільності - у разі залучення громадян до здійснення заходів цивільного захисту, пов'язаних з ризиком для їхнього життя і здоров'я;
- 8) відповідальності посадових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування за дотримання вимог законодавства з цивільного захисту;

9) виправданого ризику та відповідальності керівників сил цивільного захисту за забезпечення безпеки під час проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт.

Основними завданнями єдиної державної системи цивільного захисту згідно Кодексу цивільного захисту України є:

1) забезпечення готовності міністерств та інших центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підпорядкованих їм сил і засобів до дій, спрямованих на запобігання і реагування на надзвичайні ситуації;

2) забезпечення реалізації заходів щодо запобігання виникненню надзвичайних ситуацій;

3) навчання населення щодо поведінки та дій у разі виникнення надзвичайної ситуації;

4) виконання державних цільових програм, спрямованих на запобігання надзвичайним ситуаціям, забезпечення сталого функціонування підприємств, установ та організацій, зменшення можливих матеріальних втрат;

5) опрацювання інформації про надзвичайні ситуації, видання інформаційних матеріалів з питань захисту населення і територій від наслідків надзвичайних ситуацій;

6) прогнозування і оцінка соціально-економічних наслідків надзвичайних ситуацій, визначення на основі прогнозу потреби в силах, засобах, матеріальних та фінансових ресурсах;

7) створення, раціональне збереження і використання резерву матеріальних та фінансових ресурсів, необхідних для запобігання і реагування на надзвичайні ситуації;

8) оповіщення населення про загрозу та виникнення надзвичайних ситуацій, своєчасне та достовірне інформування про фактичну обстановку і вжиті заходи;

9) захист населення у разі виникнення надзвичайних ситуацій;

10) проведення рятувальних та інших невідкладних робіт щодо ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, організація життєзабезпечення постраждалого населення;

11) пом'якшення можливих наслідків надзвичайних ситуаційу разі їх виникнення;

12) здійснення заходів щодо соціального захисту постраждалого населення;

13) реалізація визначених законом прав у сфері захисту населення від наслідків надзвичайних ситуацій, в тому числі осіб (чи їх сімей), що брали безпосередню участь у ліквідації цих ситуацій;

14) інші завдання, визначені законом.

Розділ 1. Коротка характеристика об'єкту дослідження

Об'єкт дослідження дипломної роботи – місто Вінниця. Населення станом на 01.01.2022 складає 369 740. Площа самого міста 113,2 км². Фізична відстань до Києва складає 199 км, автошляхом – 268 км. Місто розташоване на річці Південний Буг, у смузі лісотепу, у межах Волинсько-Подільського кристалічного масиву.

Територія міста багата на природні ресурси. Масив покритий четвертинними відкладеннями пісків, мергелів, глин і вапняків. Його основа складається з порід, що є цінними будівельними матеріалами – сієніти, граніти, гнейси, кристалічні сланці, мігматити.

Вінниця має розташування у помірному кліматичному поясі.

Аналізуючи географічні та природні данні, особливості сусідніх території визначено, що із всіх можливих надзвичайних ситуацій на даній місцевості, найбільш вірогідною є пожежа. Тому слід розробити зручний та ефективний план евакуації населення для уникнення загрози життю і здоров'ю людей.

Територія, що аналізується – район міста Вінниця, Замостя.

Розділ 2. Обґрунтування та прийняття рішень з питань Цивільного захисту

2.1. Аналіз потенційно небезпечних об'єктів в місті

У Вінницькій області зареєстровано 29 хімічно-небезпечних об'єктів. 18 із них – гудротехнічні споруди, один могильник отрутохімікатів, заборонених до використання, один полігон твердих побутових відходів, 19 об'єктів використовують аміак та 10-хлор у виробництві. Отже, є ймовірність пожежі.

Хімічно небезпечні об'єкти, які зареєстровані у Державному реєстрі ПНО

№	Назва ХНО	Місце розташування ХНО	Юридична адреса ХНО	Ступінь хімічної небезпеки
1.	ТОВ «Барський птахокомбінат»	23007, Вінницька обл., Барський р-н, с. Заможне, вул. Кармелока, 65 А	23007, Вінницька обл., Барський р-н, с. Заможне, вул. Кармелока, 65 А	IV
2.	ТОВ «Західмолоко»	23007, Вінницька обл., Барський р-н, ст. Бар, вул. Привокзальна, 1	23007, Вінницька обл., Барський р-н, ст. Бар, вул. Привокзальна, 1	IV
3.	ПрАТ «Птахокомбінат «Бершадський»	24412, Вінницька обл., Бершадський р-н, с. Війтівка, вул. Соборна, 200	24412, Вінницька обл., Бершадський р-н, с. Війтівка, вул. Соборна, 200	IV
4.	ТОВ «Люстдорф»	22700, Вінницька обл., м. Іллінці, вул. Коцюбинського, 1	22700, Вінницька обл., м. Іллінці, вул. Коцюбинського, 1	IV
5.	КП «Калинівкаводоканал» Калинівської міської ради	22436, Вінницька обл., Калинівський р-н, с. Павлівка, вул. Коцюбинського, 66	22436, Вінницька обл., Калинівський р-н, с. Павлівка, вул. Коцюбинського, 66	IV
6.	Крижопільська філія ТОВ «ТЕРРАФУД»	24600, Вінницька обл., смт. Крижопіль, вул. Героїв України, 157	23600, Вінницька обл., м. Тульчин, вул. п-ка Ганжі, 16	IV
7.	ТОВ «Літинський молочний завод»	22300, Вінницька обл., смт. Літин, вул. Ринкова, 33	22300, Вінницька обл., смт. Літин, вул. Ринкова, 33	IV
8.	Крижопільська філія ТОВ «ТЕРРАФУД» Вапнярське відділення	24261, Вінницька обл., Томашпільський район, смт. Вапнярка, вул. Незалежності, 157	23600, Вінницька обл., м. Тульчин, вул. п-ка Ганжі, 16	IV
9.	ТОВ «Грін Таун ЛТД»	24300, Вінницька обл., смт. Тростянець, вул. Соборна, 16	81100, Львівська область м. Пустомити, вул. Лисенка, 29	IV
10.	Тульчинська філія ТОВ «ТЕРРАФУД»	23600, Вінницька обл., м. Тульчин, вул. п-ка Ганжі, 16	23600, Вінницька обл., м. Тульчин, вул. п-ка Ганжі, 16	IV
11.	Хлораторна насосної станції першого підйому ВП «Ладизинська теплова електрична станція» АТ «ДТЕК Західенерго»	24620, Вінницька обл., Тульчинський р-н, с. Маньківка	24320, Вінницька обл., м. Ладизин, вул. Наконечного, 173	IV
12.	КП «Хмільникводоканал» Хмільницької міської ради	22000, Вінницька обл., Хмільницький р-н, с. Лелітка	22000, Вінницька обл., м. Хмільник, вул. Вугринівська, 130	IV
13.	ПрАТ «Сад Поділля»	23500, Вінницька обл., Шаргородський район, с. Пенківка, вул. Весела, 10	23500, Вінницька обл., Шаргородський район, с. Пенківка, вул. Весела, 10	IV
14.	ТОВ «Ямпільський маслосирзавод»	24500, Вінницька обл., м. Ямпіль, вул. Гоголя, 169	24500, Вінницька обл., м. Ямпіль, вул. Гоголя, 169	IV
15.	Видаткові склади хлору КП «Вінницяоблводоканал»	21100, м. Вінниця, вул. Київська, 204	21100, м. Вінниця, вул. Київська, 173	II
16.	Хлораторна водопровідної насосної станції № 2 КП «Вінницяоблводоканал»	21100, м. Вінниця, вул. Київська, 173	21100, м. Вінниця, вул. Київська, 173	II
17.	Хлораторна водопровідної насосної станції № 3 КП «Вінницяоблводоканал»	21100, м. Вінниця, вул. Київська, 173	21100, м. Вінниця, вул. Київська, 173	II
18.	Хлораторна водопровідної насосної станції III підйому «Вишенька» КП «Вінницяоблводоканал»	21022, м. Вінниця, 1 км. об'їзного шосе	21100, м. Вінниця, вул. Київська, 173	IV
19.	ТОВ «Вінпромхолд»	21100, м. Вінниця, вул. Чехова, 56	21100, м. Вінниця, вул. Чехова, 56	III
20.	ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат»	21006, м. Вінниця, вул. Немирівське шосе, 26	21006, м. Вінниця, вул. Немирівське шосе, 26	III
21.	Хлораторна водопровідної насосної станції III підйому «Старе місто» КП «Вінницяоблводоканал»	21100, м. Вінниця, вул. Д.Нечая, 164	21100, м. Вінниця, вул. Київська, 173	IV
22.	ТОВ «Агрона Фрут Україна»	21022, м. Вінниця, вул. С. Зулінського, 32	21022, м. Вінниця, вул. С. Зулінського, 32	III
23.	ТОВ «Алексе ГК»	23200, Вінницька обл., Вінницький р-н, с. Славне	21100, м. Вінниця, вул. Королева, 26 а	IV
24.	Хлораторна насосної станції другого підйому (водофільтрувальний блок) ВП «Ладизинська теплова електрична станція» АТ «ДТЕК Західенерго»	24321, Вінницька обл., м. Ладизин, вул. Хлібозаводська, 6	Вінницька обл., м. Ладизин, вул. Наконечного, 173	IV
25.	Хлораторна каналізаційних очисних споруд ВП «Ладизинська теплова електрична станція» АТ «ДТЕК Західенерго»	Вінницька обл., Тульчинський р-н	24320, Вінницька обл., м. Ладизин, вул. Наконечного, 173	IV
26.	Філія «Переробний комплекс» ТОВ «Вінницька птахофабрика»	24321, Вінницька обл., м. Ладизин, вул. Хлібозаводська, 14	24321, Вінницька обл., м. Ладизин, вул. Хлібозаводська, 2Б	III
27.	Могилів-Подільське відділення Філії «Молоко» ТОВ «ТЕРРАФУД»	24000, Вінницька обл., м. Могилів-Подільський, пр. Героїв, 140	23600, Вінницька обл., м. Тульчин, вул. Леонтовича, 67 Б	IV
28.	ТОВ «СЕТТ»	23100, Вінницька обл., м. Жмеринка, вул. Барляєва, 33а	23100, Вінницька обл., м. Жмеринка, вул. Барляєва, 33а	IV

2.2. Можлива надзвичайна ситуація. Пожежа

Пожежа – неконтрольований процес горіння, що супроводжується знищенням матеріальних цінностей та природоохоронних територій і створює небезпеку для життя людей. Вторинними наслідками пожеж можуть бути вибухи і витoki отруйних або забруднюючих речовин у навколишнє середовище.

Розрізняють два види горіння: гомогенне і гетерогенне. Гомогенне горіння виникає в ситуації, коли горюча речовина перебуває в газоподібному стані або переходить в нього у час спалахування. Гетерогенне горіння виникає тоді, коли реакція проходить між рідиною і твердою горючою речовиною і газоподібним окислювачем.

Зовнішніми ознаками гомогенного горіння являється полум'я, гетерогенного — розжарення.

При загоранні деревини в повітрі спочатку відбуваються підсушування, розклад, перегон летючих речовин, які утворюють з повітрям горючу суміш. Ця суміш горить гомогенним дифузним полум'ям. Невеликі частинки твердого вуглецю втягуються потоком газів, деякі з них згорають у полум'ї, а інші утворюють дим. Твердий вугільний залишок від розкладу і перегонки горить без полум'я — гетерогенним горінням.

Пожежний ризик — міра можливості реалізації пожежної небезпеки об'єкта захисту і її наслідків для людей та матеріальних цінностей.

Припустимий пожежний ризик — пожежний ризик, рівень якого припустимий і обґрунтований, виходячи із соціально- економічних умов.

Розрахунки по оцінці пожежного ризику проводяться шляхом зіставлення розрахункових величин пожежного ризику з його нормативним значенням.

Визначення розрахункових величин пожежного ризику здійснюється на підставі:

- а) аналізу пожежної небезпеки будинків;
- б) визначення частоти реалізації пожежонебезпечних ситуацій;

- в) побудови полів небезпечних факторів пожежі для різних сценаріїв його розвитку;
- г) оцінки наслідків впливу небезпечних факторів пожежі на людей для різних сценаріїв його розвитку;
- д) наявності систем забезпечення пожежної безпеки будинків.

Аварійно-рятувальні та ін. невідкладні роботи, гасіння пожеж проводяться в максимально стислі строки, безперервно до їх повного завершення, з найбільш повним використанням можливостей сил і засобів, неухильним дотриманням вимог встановлених режимів робіт та правил безпеки.

Гасіння пожежі - процес впливу сил та засобів, а також використання методів та заходів для ліквідації пожежі.

Гасіння пожеж здійснюється безоплатно. У пожежно-рятувальних частинах і підрозділах встановлюється цілодобове чергування у порядку, визначеному ДСНС. Пожежно-рятувальні підрозділи виїжджають для гасіння будь-яких пожеж, за винятком пожеж на підземних спорудах (крім діючих станцій метрополітену).

Локалізація пожежі - дії, спрямовані на припинення можливості подальшого поширення горіння і створення умов для його успішної ліквідації наявними силами та засобами.

Ліквідація пожежі - дії, спрямовані на остаточне припинення горіння, а також на виключення можливості його повторного виникнення.

Засоби для запобігання НС пожежі на об'єкті дослідження.

Створити оперативні групи для виявлення причин оцінки ризиків ситуацій, пов'язаних з пожежами, розробити регламент роботи, у разі необхідності – організувати цілодобове чергування відповідальних працівників.

Провести роз'яснювальну роботу серед власників та землекористувачів земельних ділянок, які межують з ландшафтно-рекреаційним масивом, щодо недопущення випалювання сухої трави та сміття.

Департаменту інфраструктури та благоустрою міської ради, департаменту з управління житлово-комунальним господарством міської ради забезпечити постійну готовність транспортних засобів (поливальних машин).

Департаменту охорони здоров'я міської ради забезпечити готовність медичних закладів до надання відповідної допомоги постраждалим.

Вжити заходів щодо очищення ландшафтно-рекреаційного масиву від захаращень, оновлення мінералізованих смуг та протипожежних розривів, ремонту доріг протипожежного призначення.

Організувати стенди з картою території зі шляхами евакуації.

Встановити пожежні щити, інвентар, інструмент, вогнегасники (не повинні створювати перешкоди під час евакуації). Пожежні щити (стенди) встановлюються на території об'єкта з розрахунку один щит (стенд) на площу 5000 кв. м. До комплекту засобів пожежогасіння, які розміщуються на ньому, слід включати: вогнегасники - 3 шт., ящик з піском - 1 шт., покривало з негорючого теплоізоляційного матеріалу або повсті розміром 2 х 2 м - 1 шт., гаки - 3 шт., лопати - 2 шт., ломи - 2 шт., сокири - 2 шт.

Також розпланувати встановлення ящиків з піском. Ящики для піску повинні мати місткість 0,5, 1,0 або 3,0 куб. м та бути укомплектованими совковою лопатою. Вмістилища для піску, що є елементом конструкції пожежного стенда, повинні бути місткістю не менше 0,1 куб. м. Конструкція ящика (вмістилища) повинна забезпечувати зручність діставання піску та виключати попадання опадів.

Розділ 3. Розрахунок заходів Цивільного захисту на об'єкті, що досліджується

3.1. Розрахунок заходу Цивільного захисту. Евакуаційні заходи

Евакуація – організоване виведення чи вивезення із зони НС або зони можливого ураження населення, якщо виникає загроза його життю або здоров'ю, а також матеріальних і культурних цінностей, якщо виникає загроза їх пошкодження або знищення. Вона проводиться на державному, регіональному, місцевому або об'єктовому рівні.

Евакуаційні заходи розрізняють такі види евакуації:

- загальна евакуація;
- часткова евакуація;
- негайна евакуація (пожежа, вибух, аварія та ін.)

Обов'язкова евакуація населення проводиться у разі виникнення загрози:

- 1) аварій з викидом радіоактивних та небезпечних хімічних речовин;
- 2) катастрофічного затоплення місцевості;
- 3) масових лісових і торф'яних пожеж, землетрусів, зсувів, інших геологічних та гідрогеологічних явищ і процесів;
- 4) збройних конфліктів (з районів можливих бойових дій у безпечні райони, які визначаються Міністерством оборони України на особливий період).

Заходи щодо захисту населення плануються та проводяться по всіх районах, населених пунктах, охоплюють все населення. Водночас характер та зміст захисних заходів стосовно населення та засобів усунення загрози здійснюється залежно від її ступеня, місцевих умов, економічних та соціальних чинників. З цією метою міста розділяються за групами важливості, а об'єкти – за категоріями стосовно засобів та способів захисту людей в конкретній місцевості у разі надзвичайної ситуації. Цей розподіл здійснює Кабінет Міністрів України. Для міст встановлені наступні групи:

- особливої важливості;
- першої важливості;

- другої важливості;
- третьої важливості.

Для організації життєзабезпечення населення в умовах НС та організації робіт з ліквідації наслідків аварій, катастроф, стихійних лих створюються Державні комісії з надзвичайних ситуацій — ДКНС. ДКНС діють при Кабінеті Міністрів України, в областях, містах, регіонах як на постійній основі, так і у випадку виникнення НС. До їх функцій входить забезпечення постійної готовності до дій аварійно-рятувальних служб, контроль за розробкою та реалізацією заходів з попередження можливих аварій і катастроф. Усі завдання з ліквідації НС виконуються по черзі у максимально короткі строки.

Передусім вирішуються завдання щодо термінового захисту населення, запобігання розвитку чи зменшення впливу надзвичайної ситуації і завдання з підготовки та виконання рятувальних та інших невідкладних робіт.

Організація життєзабезпечення населення в умовах НС — це комплекс заходів, спрямованих на створення і підтримання нормальних умов життя, здоров'я і працездатності людей.

Цей комплекс включає:

- захист населення та територій від наслідків аварій, катастроф, стихійного лиха;
- медичне обслуговування;
- управління діяльністю робітників та службовців, всього населення при загрозі та виникненні надзвичайних ситуацій;
- захист продовольства, харчової сировини, фуражу, вододжерел від радіаційного, хімічного та біологічного зараження (забруднення);
- комунально-побутове обслуговування;
- житлове забезпечення і працевлаштування;
- навчання населення способам захисту і діям в умовах надзвичайних ситуацій;
- санітарну обробку;

- розробка і своєчасне введення режимів діяльності в умовах радіаційного, хімічного та біологічного зараження;
- знезараження території, споруд, транспортних засобів, обладнання, сировини, матеріалів і готової продукції;
- забезпечення населення інформацією про характер і рівень небезпеки, порядок поведінки; морально-психологічну підготовку і заходи щодо підтримування високої психологічної стійкості людей в екстремальних умовах;
- підготовка сил та засобів і ведення рятувальних і інших невідкладних робіт в районах лиха і осередках ураження;
- заходи, спрямовані на попередження, запобігання або послаблення несприятливих для людей екологічних наслідків надзвичайних ситуацій та інші заходи.

Вся відповідальність за реалізацію таких заходів повністю покладається на відповідні міністерства, відомства і місцеві органи влади. Різновідомча система відповідальності за прийняття термінових і єдино правильних способів боротьби зі стихією, за інформування населення, його евакуацію і забезпечення життєдіяльності, як показала ситуація, що створилася в умовах Чорнобильської аварії є порочною і безпомічною. Повинно бути чітко визначено, хто буде здійснювати загальне керівництво і з перших хвилин візьме на себе відповідальність у випадку настання можливої надзвичайної ситуації і загрози людському життю.

Заходи щодо забезпечення пожежної безпеки

1. Забезпечення пожежної безпеки на території України, регулювання відносин у цій сфері органів державної влади, органів місцевого самоврядування та суб'єктів господарювання і громадян здійснюються відповідно до цього Кодексу, законів та інших нормативно-правових актів.

2. Діяльність із забезпечення пожежної безпеки є складовою виробничої та іншої діяльності посадових осіб і працівників підприємств,

установ та організацій. Зазначена вимога відображається у трудових договорах (контрактах), статутах та положеннях.

3. Забезпечення пожежної безпеки суб'єкта господарювання покладається на власників та керівників таких суб'єктів господарювання.

4. Повноваження у сфері пожежної безпеки асоціацій, корпорацій, концернів, інших господарських об'єднань визначаються їхніми статутами або договорами між суб'єктами господарювання, що утворили об'єднання. Для виконання делегованих об'єднанню функцій у його апараті створюється служба пожежної безпеки.

5. Обов'язок із забезпечення пожежної безпеки під час проектування та забудови населених пунктів, будівництва будівель і споруд покладається на органи архітектури, замовників, забудовників, проектні та будівельні організації.

6. Обов'язок із забезпечення пожежної безпеки в жилих приміщеннях державного, комунального, громадського житлового фонду, фонду житлово-будівельних кооперативів покладається на квартиронаймачів і власників квартир, а в жилих приміщеннях приватного житлового фонду та інших спорудах, приватних житлових будинках садибного типу, дачних і садових будинках з господарськими спорудами та будівлями - на їх власників або наймачів, якщо це обумовлено договором найму.

3.2. План евакуації населення

План евакуації населення – це документація, в якій йдеться про шляхи евакуації та евакуаційні виходи, в ньому визначено правила поведінки людей, а також порядок і послідовність дій людей в разі виникнення пожежі.

При евакуації необхідно вибирати найпростіші маршрути руху. Для прийому населення, що прибуває, влаштовуються приймальні евакуаційні пункти (ПЕП) у школах, клубах та інших громадських приміщеннях міст і селищ, що знаходяться у близькій безпечній відстані від епіцентру пожежі.

Види транспорту для евакуації:

1. Пасажирський автобус типу БОГДАН А096 має 26 сидячих місць (повна місткість 43 особи). Так для евакуації жителів потрібно налагодити хід евакуаційних автобусів по попередньо узгодженим шляхам.

2. Електропоїзд ЕПЛ2Т-021 з стандартними 8-ми вагонами (2 головних, 4 моторних і 2 причіпних, з конфігурацією Г-М-П-М-М-П-М-Г) має загальну кількість сидячих місць 1040 (повна місткість 1820 чоловік). При необхідності допускається склад з 12 вагонів, де 1578 сидячих місць, при повній місткості в 2760 місць. Таким чином 4580 жителів району Замостя одним потягом будуть евакуйованими до залізничних станцій в безпечних районах і містах, і далі розподілені по ПЕП. До станції Десна 5,22 км.

3. Частина населення може добиратися до ПЕП пішки. Для зручності можуть організовуватись проміжні пункти евакуації (ППЕ), їх влаштовують за межами небезпечної зони, на маршруті евакуації, поблизу дороги. По можливості евакуйованих пересаджують на транспорт. Перша колона автобусів, які завезли основну масу населення до ПЕП, повертаються і забирають всіх людей, що евакууюються пішки. Чисельність колони від 500 до 1000 осіб.

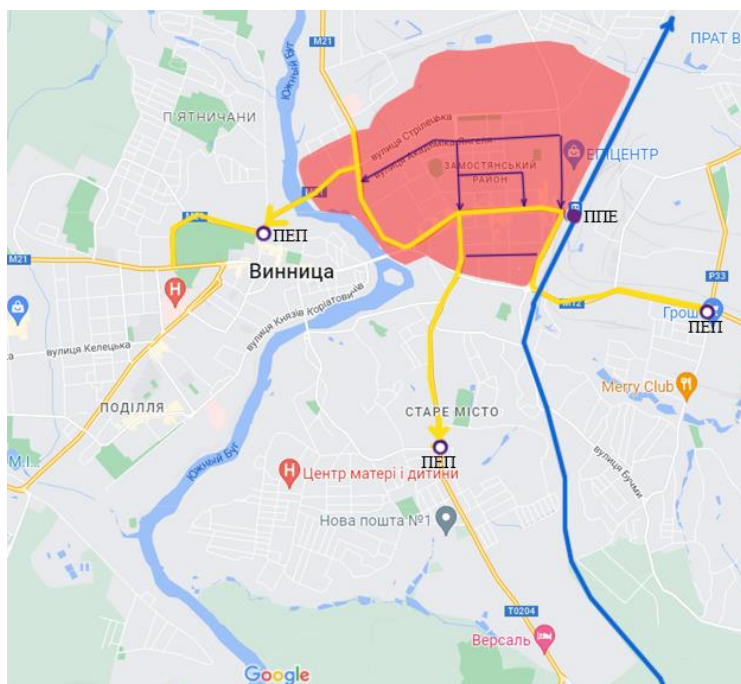

Рис. 1- план евакуації населення

Висновок:

У випадку виникнення неконтрольованої пожежі на території дослідження, населення необхідно евакуювати до ПЕП, що розміщені у Центральному районі Вінниці, в Старому місті та Грош.

Для забезпечення евакуації розроблено маршрути евакуації з території, що для зручності і результативності поділено на три частини. На території з можливою пішохідною доступністю розміщено проміжний пункт евакуації ППЕ, звідки можливий подальше транспортування до ПЕП в м. Десна.

Отже, даних заходів достатньо для швидкої евакуації значної кількості населення з місць надзвичайної ситуації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Lefebvre H. The Production of Space / H. Lefebvre ; [Translated by Donald Nicholson-Smith]. – Oxford : Wiley-Blackwell, 1992. – 464 p.
2. Fraser N. Rethinking the Public Sphere: A Contribution to the Critique of Actually Existing Democracy / N. Fraser // Social Text. – 1990. – № 25/26. – P. 56–80.
3. А.Я. Радюк, О.В. Чемакіна, Особливості формування громадського простору – 2013. – С. 61-64.
4. Open Дністер, екологічне рішення від харкова. Саржин яр: як інтегрувати природу в міське середовище -2021- [електронний ресурс] / Режим доступу: <https://dnister.in.ua/articles/153184/ekologichne-rishennya-vid-harkova-sarzhin-yar-yak-integrivati-prirodu-v-miske-seredovishe>
5. Меморіал пам'яті Героїв Небесної Сотні у м.Львів, Україна, архітектори: Андрій Лесюк, Марія Яструбчак і Христина Пундак, 2019 р. [електронний ресурс] / Режим доступу: <https://photo-lviv.in.ua/memorial-pamyati-geroyiv-nebesnoyi-sotni-u-lvovi-abo-misce-pamyati-nashogo-chasu/>
6. І.Костюк. Львів отримав нагороду за транспортну мобільність і реконструкцію Двірцевої площі. -2021- [електронний ресурс] / Режим доступу: <https://www.the-village.com.ua/village/city/city-news/307953-lviv-otrimav-mizhnarodnu-nagrodu-za-transportnu-mobilnist-i-rekonstruktsiyu-dvirtsevoyi-ploschi>
7. І. Варламов. Парк замість естради. -2019- [електронний ресурс] / Режим доступу: <https://varlamov.ru/3563022.html>
8. Designboom. jardins de la rambla de sants is a park elevated above railway lines in Barcelona -2017- [електронний ресурс] / Режим доступу: <https://www.designboom.com/architecture/jardins-de-la-rambla-de-sants-elevated-park-above-railway-lines-barcelona-11-23-2016/>
9. Canizaro B.V., Architectural Regionalism: Collected Writings on Place, Identity, Modernity and Tradition, Princeton Architecture Press, New York 2007.

10. Carmona M., Tim Heath, Taner Oc, Steve Tiesdell. Public Places Urban Spaces: The Dimensions of Urban Design, Architectural Press, Burlington 2003.
11. Hertzberger H., Lessons for students in Architecture, 010 publishers: Rotterdam 2005.
12. Moughtin C., Urban Design: Street and Square, Architectural Press 3rd ed, Burlington 2003.
13. Thomas D., Architecture and The Urban Environment: A Vision for the New Age, Architectural Press, Woburn 2002.
14. Trancik R., Finding Lost Space: Theories of Urban Design, John Wiley & Sons, Canada, 1986.
15. Микола Белінський. Вінницький Замок. Вінниця. - 1926 –
16. Історія української архітектури / Ю. С. Асєєв, В. В. Вечерський, О. М. Годованюк та ін.; за ред. В. І. Тимофієнка. – К.: Техніка, 2003. – 472 с.
17. Денисова Л. М. Місто зі скромною принадністю / Л. М. Денисова // Архітектурна Вінниця: час, простір, особистості. Альманах. – Вінниця: ПП «ПРАДА АРТ», 2012. – № 4. – С. 15–33
18. Гройс Б. Публичное пространство: от пустоты к парадоксу / Б. Гройс; [пер. с англ. Зайцева А.]. – М.: Институт медиа, архитектуры и дизайна «Стрелка», 2012. – 20 с.
19. Вотинов М.А. «Реновация и гуманизация общественных пространств в городской среде» : моногр. / М. А. Вотинов; Харьк. нац. ун-т. гор. хоз-ва им. А. Н. Бекетова. – Х.: ХНУГХ, 2015. – 153 с.
20. Добрицына, И.А. Общественное пространство города и дизайн / И.А. Добрицына // Городская среда. Дизайн. Архитектура: Сб. науч. трудов: Ч. 1 / Под. ред. И.А. Азизян. -М., 1990. - С. 55.
21. Конституція України. Основний закон. – К., 1996
22. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 №5403-VI (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, №34.35, ст.458
23. Закон України від 19.11.1992 року № 2801-XII, Основи законодавства України про охорону здоров'я.

24. Постанова Кабінету Міністрів України «Про єдину державну систему запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного і природного характеру», - Київ, 03.08.1998. - №1198
25. Цивільний захист. Коріній В.І. Стефанович І.С., Гуць В.М., Курс лекцій.- Київ: 2018., 208 с.
26. Демиденко Г.П. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник. – Київ: НТУУ КПІ, 2008. – 300 с.
27. ДБН В.1.1. – 7:2016. Пожежна безпека об'єктів будівництва. Загальні вимоги.
28. Стеблюк М.Л. Цивільна оборона та цивільний захист: Підручник, - Друге видання. – К.: Знання, 2010. – 487 с.
29. Губський А.Л. Цивільний оборона: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Міністерство освіти, 1995 р. – 216 с.
30. Міхєєв Ю.В. Цивільний захист: Навчальний посібник -: НТУУ КПІ, 2013р. – 233 с.

6 Галас парк бібліотекою, як найкраща частина громадського простору. Мельбурн, Австралія

1 Індивідуальні місця для сидіння на площі. Будапешт, Угорщина

5 Облаштування вуличної площі міста. США

2 Бульвар Вістоу у Берліні.

3 Іграва зона в Бібліотеці

РОЗДІЛ 2. Досвід проєктування громадських просторів на зарубіжному та вітчизняному прикладі

Лінійні:

10 Парк Чонгекхон, Сеул

Компактні:

9 Набережна "Цісана", Тернопіль

8 Промінаба у м. Беленьє, Словенія

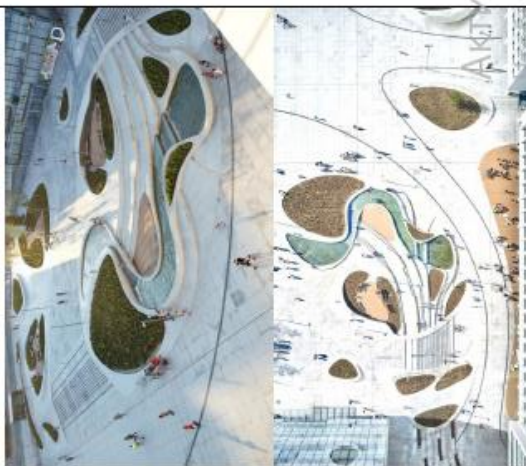
7 Реконструкція вулиці Каролева, Дніпро (проект)

13 Бібліотека під едифіцим небом, Мінськ-Білогір'я

11 Меморіал пакети газоте небесної саги, Львів

12 Площадь Єдинства (Велибас), Литва

РОЗДІЛ 3. Загальні дані міста Вінниця

Вінниця — місто на берегах Південного Бугу, адміністративний центр Вінницької області, Вінницького району, значний історичний осередок східного Поділля, центр Вінницької агломерації.

Засноване: 1355 або 1363

Чисельність населення: 369 740 чол.

Площа: 113,2 км.

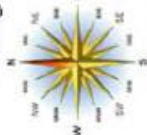
Географічне положення міста:

Місто знаходиться у смугі лісостепу, в межах Волинсько-Подільського кристалічного масиву, покритого четвертинними відкладами пісковиків, глини, вапняків та мергелів. Перемішуються із залишками рослинного світу, вони утворили родючі чорноземні ґрунти. Фундамент цього масиву складається з найдавніших порід: гранітів, гнейсів, сієнітів, які частково виходять на поверхню та є цінним будівельним матеріалом.

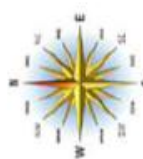
Вінниця лежить за 200 км від столиці України.

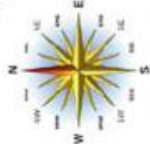
Україна

Вінницька область

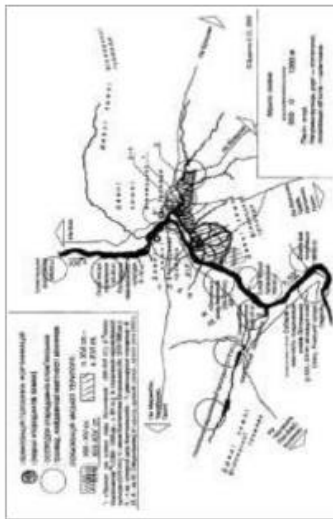

Вінницький район

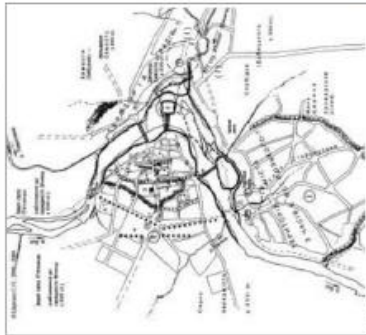

АКТИВ
ЧТОБІ
"ГОРІМЕ"

РОЗДІЛ 4. Основні історичні етапи формування планувальної структури

1. Карта-схема Вінниці: осередки стародавніх громад, найдовісні території вінничак, перші замки та печаткова міська територія XIII–XVII століть

2. План-схема формування розширених структур і становлення містобудівних форм Вінниці XIII–XVIII ст.

За свідченням пам'яток стародавньої археології, на території, в межах якої знаходиться Вінниця,

у VII – XI ст. сформувався поліцентричний осередок розселення.

Для розбудови правобережного Нового міста доклав зусиль староста Валентій Олександр Калиновський. За його сприяння збудовано новий замок на шпигунному острові Кемпа (1604 р.) на р. Бог. Також у 1611 – 1613-х рр. Калиновський зробив вагомий пожертву на діяльність ордену єзуїтів, що оселилися у Вінниці. У 1640 р. Владислав IV королівським привілеєм надав вінницькій громаді магдебурзьке право, що мало, на думку В. Отамановського, формальне юридичне значення в умовах законодавства Речі Посполитої і майже не вплинуло на урбаністичний уклад міста. Також стверджено межі території міста відповідно до втрачених декретів 1530 – 1570-х рр.

Відомо, що у XVII – XVIII ст. Нове місто має нерегулярну планувальну структуру, елементи якої об'єднані сформованими дорогами у західному, південно- та північно-західному напрямках. Єврейський квартал (Єрусалимка) довгий час залишався головним структурним елементом міста та мав невпорядковану забудову. Вінницький штегл наприкінці XVIII ст. складався з кількох частин, у центральній – ринкова площа видовженої трикутної форми з ратушою, що нагадувала заїжджу єврейську корчму. За картою 1873 р. Єрусалимка мала межі: 340 м уздовж р. Південний Буг (вище від мосту), вгору по вз кляштор єзуїтів (300 м), із загальною площею 10-11 га. Забудова єврейського кварталу вирізнялася високою компактністю та була переважно одноповерховою дерев'яною на високому кам'яному постаменті з галереями, що виступали спереду або оперизували весь будинок. Окрім торгових рядів та придорожніх трактирів у Новому місті розміщувалися садони мішан-ремісників, що займалися також садівництвом та скотарством.

За даними першого проектного плану Вінниці, що офіційно був затверджений 10 лютого 1839 р., можна встановити поглядом стратегічного планування просторового розвитку міста на засадах регулярності. Опис до плану складав вінницький повітовий землемір Кроніцький (ймовірний автор плану), погоджував його подільський губернський землемір Чайковський. Середмістя на початку XVIII ст. збільшується у західному та південно-західному напрямках, проте через специфіку соціально-економічних відносин, що мали торговельно-ремісничий характер з великою долею традиційного сільськогосподарського виробництва, в забудові Нового міста спостерігається нагромадження заїжджих дворів та неохайних дрібних будов. В структурі Старого міста не прослідковується якісних перетворень.

3. Перший генеральний план, розроблений датовано 1825-1839 роками

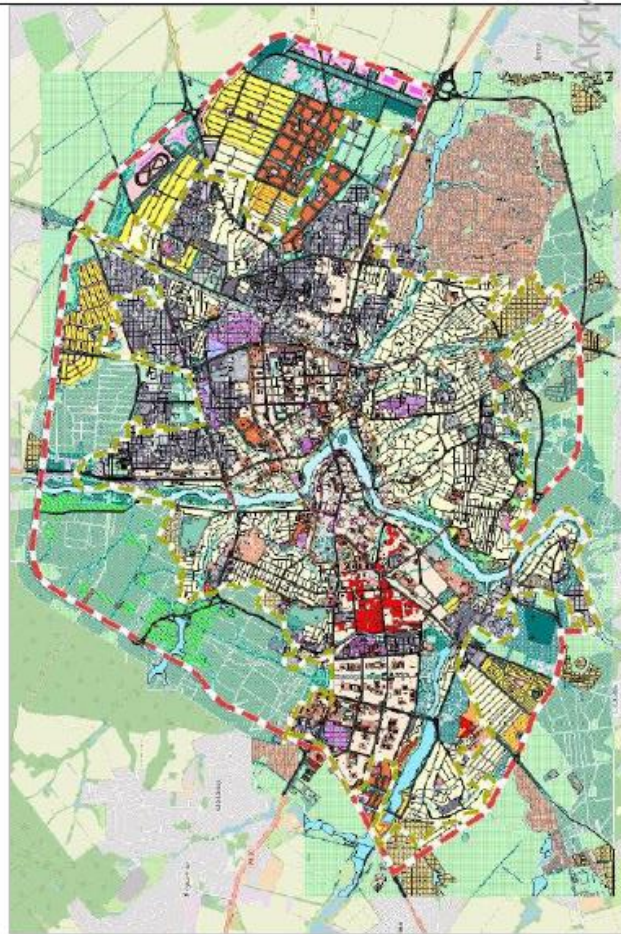
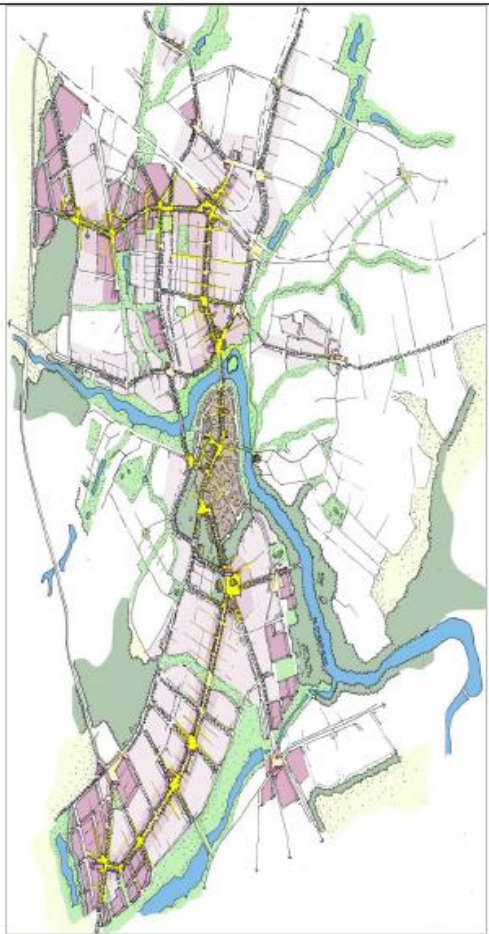
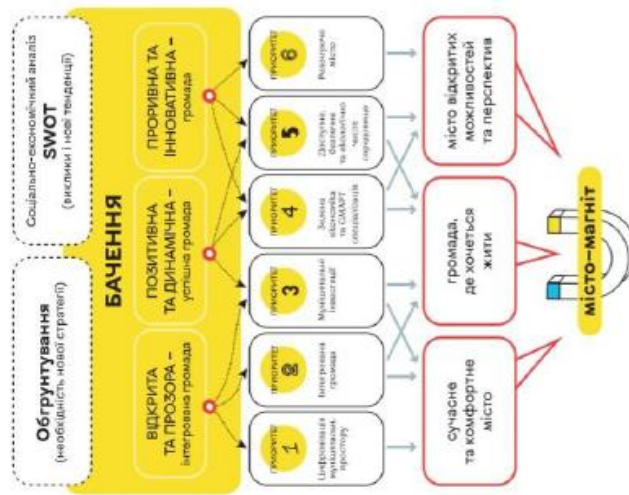
РОЗДІЛ 4. Основні історичні етапи формування планувальної структури

Нині Вінниця постійно зростає, набуває європейських рис, розвивається, як промисловий та адміністративний центр області, органічно пов'язаний з іншими регіонами держави. За ініціативи та сприяння міської влади в останні 2 роки розширилась інфраструктура підтримки підприємництва. Розвиток підприємництва набуває більш вагомого соціального і економічного значення. У всьому валовому обсягу міста його частка досягла 11%, а динаміка зростання свідчить про наявність достатнього внутрішнього потенціалу.

Територія області становить 26517,6 км². До адміністративно-територіального складу області входять 27 районів, 2 міські об'єднані територіальні громади, 1 сільська об'єднана територіальна громада, 28 селищних та 658 сільських рад, 1504 населених пункти, з них 29 селищ міського типу, 18 міст, у тому числі 6 міст обласного значення.

26 лютого 2021р. було затвердження Стратегії розвитку Вінницької міської територіальної громади до 2030 року – "Стратегія 3.0".

Вінниця 3.0

РОЗДІЛ 5. Пропозиція утворення громадського простору

Територія проектування знаходиться між вішнями Князів Коріатовичів, М. Оводова та річкою Пувденний Буг.

Поряд із Староміським мостом за існуючим проектом «Вінниця 2030» зведуть чотири чотириповерхівки. Тут розташується офісний комплекс. Поряд із автосалоном і автомобільною побудують готель, ресторан, а ближче до води — басейн. По сусідству із ним необхідно спроектувати невеличку рекреаційну зону.

Пропозиція утворення сучасного громадського простору на набережній Південного Бугу

